



Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Žan Hižman

VPLIV BORILNIH ŠPORTOV V VAROVANJU

Diplomsko delo
visokošolskega študijskega programa Varnost in
policijsko delo

Ljubljana, avgust 2018



Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

VPLIV BORILNIH ŠPORTOV V VAROVANJU

Diplomsko delo

Študent: Žan Hižman
Študijski program: visokošolski študijski program Varnost in policijsko delo
Mentor: viš. pred. dr. Srečko F. Krope



Zahvala

Zahvaljujem se viš. pred. dr. Srečku F. Krobe za pomoč pri izdelavi diplomske naloge, strokovnemu usmerjanju in hitri komunikaciji.

Posebna zahvala gre tudi g. Mitji Čoklu, g. Juriju Oraču in g. Darku Zariču za strokovno odgovorjene intervjuje.

Velik del podpore pri pisanju naloge je bila tudi moja družina in vsi prijatelji ter znanci, ki so me podpirali in trudno pomagali pri anketnih vprašalnikih.

Vpliv borilnih športov v varovanju

Ključne besede: varovanje, borilne veščine, varnostna služba, usposobljenost

Povzetek

Varovanje nas v takšni ali drugačni obliki obkroža v vsakodnevnem življenju. Varnost človeka in njegovih dobrin je osnova za normalno in udobno bivanje vsakega posameznika oziroma skupine. Ljudje smo za svojo primarno varnost zadolženi sami, kljub temu pa vsi ljudje za varovanje niso enako usposobljeni. Varnostne službe so tiste, ki funkcionirajo na tem področju in preprečujejo neželene dogodke, zlorabe ter nasilje med ljudmi. V osnovi ta organ varovanja predstavljajo policija in varnostne službe, vendar smo se v diplomski nalogi osredotočili na varnostne službe, zato so te tudi glavna tema razprave. Služba v varovanju med ljudmi ne dosega visokega spoštovanja, kar žal nakazuje tudi plačilni razred in kvaliteta zaposlenega kadra v varovanju. V diplomski nalogi smo prikazali razliko med ljudmi, zaposlenimi v varovanju, ki imajo predznanje borilnih veščin in ostalimi zaposlenimi. Želeli smo dokazati, da ljudje osebam, ki so zaposlene v varnostnih službah in imajo predznanje borilnih veščin, zaupajo bolj kot ostalim, saj verjamejo, da so ti mnogo bolj primerni za delo, ki je povezano z varnostjo, in da takšni ljudje bolje reagirajo v morebitnih težavah. Zaradi lepše in boljše preglednosti ter omejenosti besedila smo predstavitev športov in varovanj opisali na skrajšan način. Osredotočili smo se predvsem na veščini karate in tajski boks ter na klasično znanje samoobrambe oziroma danes popularno športno panogo mešane borilne veščine (MMA). Za lažje razumevanje povezave borilnih veščin in varovanja smo predstavili tudi načine varovanja ter njihove potrebe po znanju borilnih veščin. Opravili smo intervjuje z mojstri borilnih veščin, ki so delovali oziroma še delujejo na varnostnem področju, in jih povprašali o njihovih izkušnjah in njihovem mnenju. Naredili smo tudi anketo med naključnimi udeleženci in jih povprašali glede njihovega zaupanja ljudem v varnostnih službah. Za konec smo predstavili obdelane podatke in s tem potrdili oziroma ovrgli postavljene hipoteze. Za večino varnostnih poklicev se poslužujejo ljudje, ki težje oziroma zaradi nekakšnih omejitev ne pridejo do služb, za katere so kvalificirani. V naši nalogi smo želeli dokazati, da takšni ljudje nimajo zadovoljive kvalitete za opravljanje takšnega poklica in da je njihovo posredovanje v morebitnih nevarnih situacijah slabše.

Impact of martial sports in security

Keywords: security, martial arts, competence, security profession

Abstract

Security in all sense of meaning is all around us through everyday life. Security of human beings and their belongings is actually as much as necessity as it is actually a must for »normal life« for each individual and group of people. We as humans are responsible for our own security, but not everyone is capable of acting on it on the same level or is educated enough about it. Therefore security companies are the ones, taking care of it in sense of providing clients with all types of security needed. Security jobs are practically assigned to mentioned security companies and local police but as we are mainly focusing on Security companies in this degree paper they are going to be the ones focused on mainly. Security jobs are amongst community not as respected as they should be considering salaries of employers and their quality as employers in security business. In this paper we want to present the difference between people in security jobs, which are considered to be well thought in martial arts and those not as of daily performing on their job duties. We want to show that humans in general feel safer around those sort educated employers, that they are more appropriate and that they react better in security alert situations. For better transparency we are going to shorten the description of sports and safeties. We are going to mainly focus in sport area on Karate and Muay Thai and basic self defense or today well known as mixed martial arts (MMA). In paper we are going to present few interviews with masters of martial arts, which had or still are working in matters of security. We are going to ask them of their experiences and their opinions on working matter. We are also going to make survey asking random people about their safe trust in employers of these sort of jobs. At the end we will show on matter data and statistics we got through entire process and with it confirm or reject hypothesis. Security jobs are mostly intrigued by people which are not getting the jobs they are primarily qualified to do, because of whatever reasons. In matter we are trying to prove that people who are not as knowledge in martial arts are not as qualified as the knowledge ones.

Kazalo vsebine

1 Uvod	1
1.1 Postavljene hipoteze	2
1.2 Opredelitev problematike.....	3
1.3 Metode raziskovanja	4
2 Borilne veščine	5
2.1 Karate	8
2.2 Tajski boks ali »muay thai«	12
2.3 Mešane borilne veščine ali MMA	15
3 Varovanje in varnostne službe	17
3.1 Nacionalna varnost.....	17
3.2 Zasebna varnost	18
3.3 Zasebno varstvo in nacionalno-varnostni sistem	19
4 Policija in policijska dejavnost.....	21
4.1 Uporaba prisilnih sredstev v Policiji.....	22
4.2 Uporaba telesne sile v Policiji	24
5 Predstavitev, opis, analiza ankete in intervjujev	25
5.1 Predstavitev ankete.....	25
5.2 Predstavitev intervjujev.....	26
5.3 Interpretacija rezultatov ankete	27
5.4 Primerjava intervjuvanih oseb in intervjujev	39
5.5 Zaključek raziskav.....	42
6 Testiranje hipotez	43
7 Zaključek	45
Viri in literatura	47

Priloga A: Intervju 1.....	50
Priloga B: Intervju 2.....	53
Priloga C: Intervju 3.....	56
Priloga Č: Anketni vprašalnik	61

Kazalo grafov

Graf 4.1: Vrste uporabljenih prisilnih sredstev v letu 2017 _____	24
Graf 9.1: Anketiranci po spolu _____	28
Graf 9.2: Anketiranci glede na starost _____	29
Graf 9.3: Anketiranci po izobrazbi _____	30
Graf 9.4: Mnenje o podkovanosti z borilnimi veščinami na varnostnem področju _____	31
Graf 9.5: Mnenje o predhodni podkovanosti z borilnimi veščinami za ljudi, zaposlene na varnostnem področju _____	32
Graf 9.6: Zaupanje svoje varnosti državljanov Slovenije _____	33
Graf 9.7: Kvaliteta reševanja problemov ljudi, zaposlenih na varnostnem področju s predznanjem borilnih veščin _____	35
Graf 9.8: Možnost zaposlitve na področju varnosti za osebe, podkovane z borilnimi veščinami _____	35
Graf 9.9: Spopadanje z nastalo problematiko _____	36
Graf 9.10: Pogoji za opravljanje varnostnega oz. policijskega dela bi moralo biti predznanje borilnih veščin _____	37
Graf 9.11: Zadovoljivost znanja borilnih veščin v varnostnih organizacijah _____	38

Kazalo slik

Slika 2.1: Prikaz borilnih veščin, 2000–1000 pred. n. št., bronasta doba _____	6
Slika 4.1: Moderni tajski borec v tradionalni opremi _____	14

1 Uvod

Usposobljenost zaposlenih na varnostnem področju je tista, ki v nas običajno vzbuja nezaupljivost. Potokar in Kovačič (2015) v svojem članku navajata, da je za uspešno opravljanje dela bistvenega pomena prav visoka delovna usposobljenost. Njihovo delo zajema tudi izpostavljenost konfliktnim situacijam in s tem veliko možnost fizičnih obračunov. Pri tem morajo biti konfliktne situacije rešene strokovno in zakonito. Sama psihofizična pripravljenost v takšnih primerih ni dovolj in je strokovna podkovanost nujna. Upoštevati je treba tudi vse pogoje za uporabo fizične sile in zmeraj delovati humano.

Varnostniki potrebujejo kvalitetno usposabljanje za dobro opravljanje svojega poklica. Veliko število policijskih in varnostnih strokovnjakov meni, da bi konstantno treniranje borilnih veščin ne le povečalo število rešenih primerov, ampak bi tudi ublažilo nekatere negativne podobe, ki jih ima javnost o varnostni industriji. James J. Kouri, v članku *Should martial arts be part of security*, tudi lepo opiše primer, kako je neoborožen mojster borilnih veščin onesposobil oboroženega policista in ga tudi ustrelil. V primeru večje strokovne usposobljenosti policista do tega verjetno ne bi prišlo (Kouri, 1994).

Nujnost usposobljenosti iz borilnih veščin nam nakazuje tudi pogosta uporaba telesne ali fizične sile v Policiji. Uporaba tehnik strokovnih prijemov in pritiskov nad osebo, ki se upira, zada bolečino, ki vodi v upoštevanje navodil policista. Tehnike so primorane temeljiti na povzročanju bolečine, kar pa naj ne bi povzročilo poškodb. Takšne tehnike so mogoče zgolj v primeru, da policist obvlada takšne prijeme. V nasprotnem primeru se lahko takšna uporaba telesne sile spremeni v nevarno sredstvo, ki vodi v poškodbe (Žaberl, 2009). Hujše oblike uporabe fizične sile so še udarci z nogo in roko ter meti, pri katerih je prav tako pomembno znanje borilnih veščin.

Prav strokovna usposobljenost pa je tista, ki po našem mišljenju ni na zadovoljivem nivoju. V diplomskem delu smo si hipoteze zastavili tako, da bi naše razmišljanje z njimi potrdili.

Menimo, da varnostne službe dajejo premajhen poudarek na podkovanost iz borilnih veščin.

Naše mnenje je, da bi bila prav usposobljenost v borilnih veščinah tista, ki bi nivo kvalitete dela na varnostnem področju dvignila precej višje. Na podlagi tega smo se odločili opraviti intervjuje z ljudmi, ki so (oziroma so bili) za svoje delo primerno strokovno podkovani in svoje delo opravljajo strokovno in kvalitetno.

V diplomski nalogi bomo predstavili predvsem pozitiven vpliv borilnih veščin na varnostnem področju in razliko v kvaliteti opravljanja varnostnega poklica med ljudmi, ki imajo znanje borilnih veščin, in ostalimi, ki tega znanja ne premorejo.

1.1 Postavljene hipoteze

Pri proučevanju obravnavane tematike smo si zadali več hipotez, ki smo jih skozi proučevanje potrdili oziroma ovrgli.

- Hipoteza 1: Osebe, ki se ukvarjajo z borilnimi športi, so bolj kvalificirane za opravljanje varnostnih služb in policijske dejavnosti kot ostale osebe.
- Hipoteza 2: Državljeni bolj zaupajo svojo varnost ljudem s predznanjem borilnih športov kot ostalim.
- Hipoteza 3: Uporaba znanja borilnih športov je velikokrat rešila problem, ki bi ga brez znanja težko rešili.
- Hipoteza 4: Mojstri borilnih veščin hitreje dobijo zaposlitev na varnostnem področju.

1.2 Opredelitev problematike

Osredotočili se bomo na problematiko (ne)usposobljenosti iz borilnih veščin na varnostnem področju in kako bi lahko kvaliteto dela povečali z znanjem borilnih veščin. Tako sta bila Potokar in Kovačič (2015) kritična do izobraževanja ljudi zaposlenih na varnostnem področju. Avtorja ugotavljata, da je za uspešno usposobitev, ohranjanje usposobljenosti in znanja oseb za opravljanje varnostnih storitev treba zagotoviti pogostejšo in kvalitetnejšo vadbo. Izkušnje nam pokažejo, da je ravno ta del zanemarjen. Treningi samoobrambe niso stalna praksa zaposlenih, zato so ti bolj kot ne zgolj obnovitvena dejavnost.

Avtorja jih označita celo za nevarne (Potokar in Kovačič, 2015): »Pravzaprav so nevarni, saj udeleženci niso kondicijsko in tehnično pripravljani. Še nevarnejše pa je, da gojijo iluzijo, da so s takim (ne)znanjem sposobni suvereno obvladati konfliktno nasilno situacijo oziroma napadalca v realnosti. Organizacije, ki na tak način zavajajo svoje zaposlene, izkazujejo svojo neodgovornost in skrajni čas bi bil, da temu področju namenijo večjo pozornost.«

Dobra usposobljenost varnostnih delavcev (predvsem na področju fizičnega varovanja) ima bistveno vlogo pri kvalitetnem opravljanju dela. Žal so ljudje, zaposleni na takšnih pozicijah, v večini primerov preslabo usposobljeni za varovanje ljudi.

Telesna sila je ob sredstvu za vklepanje in vezanje najbolj pogosto uporabljeno sredstvo v policiji. Po podatkih slovenske policije iz leta 2017 je bila telesna sila uporabljena kar 3477-krat v letu 2017 in 3809-krat v letu 2016 (Polijska pooblastila – statistika, 2017). Podatki telesno silo z veliko prednostjo uvrščajo na prvo mesto med uporabo prisilnih sredstev. Za uspešno uporabo telesne sile, katere glavni elementi izhajajo iz borilnih veščin, pa je seveda glavnega pomena kvalitetna usposobljenost s področja borilnih veščin in fizična pripravljenost posameznika.

1.3 Metode raziskovanja

Ob predstavitvi borilnih veščin in varnostnih dejavnosti bomo poskušali pridobiti odgovore na zastavljene hipoteze. Glavni del odgovorov je bil pridobljen z intervjuji in naključnimi anketiranci. Nastala je zanimiva raznolikost naključnih anketirancev, ki so podajali odgovore v anketi, in odgovorov ljudi s predznanjem borilnih veščin, ki so opravljali takšne poklice.

V diplomski nalogi smo kot metode raziskovanja uporabili:

- metodo deskripcije (opisovanje pojmov in teorij),
- metodo komparacije (primerjava teorij in pojmov),
- metodo analize,
- metodo primarne statistične analize (anketa),
- intervju.

2 Borilne veščine

Ljudje poznamo veliko načinov borbe z rokami in nogami. Kitajska je znana predvsem po veščinah, kot so chuag fa, koon tao, wushu, kung fu idr., Japonci poznajo karate, ninjitsu, tajitsu, kenpo, v Maleziji poznajo basilad, na Tajskem muay thai (tajski boks), v Indiji selamban. Naštete veščine predstavljajo le del tistih veščin, ki so v svetu našle svoje privrženke (Sitar, 2001).

V zgodovinskih obdobjih, ko je bilo orožje prepovedano, so bile borilne veščine edino sredstvo, s katerim so ljudje obvarovali sebe, svojo družino in lastnino. Veščine bojevanja so se ohranile tudi v novodobnih časih, saj nas naučijo mnogo več kot surovo nasilje. Bistvo učenja in treninga borilnih veščin je v razvoju osebnosti, discipline in spoštovanja do sočloveka. Odličen fizičen razvoj, samoobramba in tekmovalnost so še dodatne pozitivne točke borilnih veščin (Vovko, 2013).

Borilne veščine so širok pojem in obstaja ogromno različnih vrst, zato smo se odločili, da podrobneje predstavimo zgolj tri precej popularne v našem okolju. V osnovi borilne veščine delimo na goloroke, oborožene in mešane. Goloroke borilne veščine so tiste, v katerih za borbo uporabljamo zgolj udarce z roko, nogo, določene položaje, zvine, vzvode in mete, da nasprotnika onеспособimo (Sitar, 2001). Najpopularnejša takšna veščina je karate. Pri oboroženih borilnih veščinah nam delo olajša uporaba strelnega oziroma hladnega orožja. Mešane borilne veščine pa so tiste, pri katerih se uporablja znanje iz več različnih veščin. Slednje štejemo tudi med najpopularnejše borilne veščine v današnjem času, saj so tekmovalna v njih najatraktivnejša širšemu spektru ljudi.

Logar v svoji knjigi trening borilnih veščin opiše sledeče (Logar, 2008): »Treniranje borilnih veščin je primerno za vse vrste ljudi, saj nas uči samoobrambe, obenem pa veljajo tudi kot odlična rekreacija. Trening borilnih veščin krepi in razvija vse mišične skupine, usklajuje delovanje mišic, izboljšuje ravnotežje in povečuje vzdržljivost, skratka izboljšuje delovanje telesa v celoti. Mnogo borilnih veščin poleg tega poudarja tudi duhovno plat, nujnost harmonije med telesom in notranjo energijo. Če je ta harmonija vzpostavljena, smo

zadovoljni, zdravi in polni energije. Če ni, smo tečni, nič se nam ne da, bolj smo izpostavljeni boleznim.«

Prvi zametki borilnih veščin segajo daleč v prazgodovino. Kdaj natančno se je pojavila prva borilna veščina ni znano. Razni strokovnjaki predvidevajo, da so nek skupek najbolj učinkovitih gibov, udarcev in blokad poznali že praljudje. V tistih časih je bilo življenje še surovo, ljudje pa kljub svoji silni telesni moči niso bili kos raznim jamskim medvedom, mamutom in ostalim zverem, s katerimi so bili vsakdanji boj za življenje. Takrat naj bi lovci začeli vaditi – posamično in v skupinah – gibe in udarce, ki so bili v boju najbolj učinkoviti (Logar, 2008).

Vsekakor se za začetek borilnih veščin večina takoj obrne h Kitajski in Japonski ter otoku Okinawa, kjer so najbolj znani prav po zametkih borilnih veščin. Zanimivo je tudi dejstvo, da se v istem času pojavljajo podobne veščine bojevanja tudi v Evropi (pri Rimljanih in Grkih) in da prvi zapisi o borilnih veščinah pripadajo Egipčanom ter Indijcem (Logar, 2008).

Najbližja teorija je vsekakor ta, da so se ljudje začeli učiti borilne veščine zaradi golih potreb. Takrat jih niso poimenovali, jih kvalificirali ali kakorkoli drugače povezovali s športom oziroma rekreacijo, ampak so jih uporabljali za golo preživetje in lastno varnost (Logar, 2008).



Slika 0.1: Prikaz borilnih veščin, 2000–1000 pred. n. št., bronasta doba
(Vir: artofcombat.com, History of martial arts, 2012)

V sodobnih časih smo ljudje zamenjali uporabo borilnih veščin zaradi potrebe po preživetju v amatersko-tekmovalno smer, profesionalno smer ali zgolj za čisto rekreacijo. Treniranje je postalo zelo popularno, saj velja za zelo kompleksen šport, pri katerem svoje telo temeljito in raznoliko razgibamo. Največji vzpon treniranja borilnih veščin pripisujemo filmom in njihovi atraktivnosti. Veliko ljudi se je odločilo preizkusiti v borilnih veščinah prav zaradi filmskih zvezdnikov, ki so v resničnem svetu prav tako mojstri borilnih veščin in je njihovo življenje tako ali drugače povezano z bojevanjem (Logar, 2008).

Ker so ljudje hrepeneli po kompleksnejših borilnih športih, so se začeli razvijati športi, ki so združevali več različnih veščin. Boks se je povezal s karatejem, kung fujem, taekwodojem in nastal je kickboks oziroma priljubljena moderna tekmovalna veščina K1.

Ta veščina je v začetku tisočletja in še prej veljala za najbolj priljubljen šport, kar se tiče borilnih športov in tekmovanj, predvsem s profesionalnega vidika. Sedež oziroma meka tega športa pa je bila Japonska.

Med največjimi imena tega športa so bili Andy Hug, Peter Aerts, Remy Bonjasky, Semmy Schild, Mirko Filipovič, Branko Cikatič in mnogi drugi (Combat sport insider, 2017). Največje ime v Sloveniji je v tistem času predstavljal Danijel Marhold, pri tem pa je treba omeniti, da ta šport v njegovem času pri nas še ni bil razvit na prav visokem nivoju. Danes so na njegovem mestu mnogi drugi uspešni borci, ki predstavljajo našo domovino.

Ko je ljudem postala zgolj borba stoje »premalo«, se je začel razvijati šport, ki, poleg vseh zgoraj naštetih veščin, zajema še veščine, ki vsebujejo elemente borbe v parterju. Tako so dodali še judo, ju-jitsu, BJJ ali brazilski ju-jitsu, aikido in wrestling in nastala je trenutno najpopularnejša veščina MMA.

V iskanju atraktivnosti in želje po učenju več tehnik borilnih veščin hkrati, so združili vse tipe bojevanja in tako so nastale t. i. mešane borilne veščine, pri katerih velja omeniti tudi to, da se jih poslužuje več varnostnih služb, ki jih uporabljajo za izobraževanje svojega osebja. Praktičnost te veščine uporabljajo tudi v policiji. Prav priljubljenost je vplivala na to,

da je ta večina postala ena od najbolj gledanih in priljubljenih veščin borilnih športov. Nastajajo velike športne organizacije. Prvo večjo popularno organizacijo je tako predstavljala organizacija Pride fighting championship, v kateri so mnoge bivše kickboksarje prepričali v borbo po pravilih MMA. Kasneje, po propadu te organizacije, je prevzela vlogo paradnega konja v tem športu ameriška organizacija Ultimate fighting championship ali bolj znana pod kratico UFC, ki velja za vodilno še danes in je glavna za veliko prepoznavnost borilne večšine MMA.

Izoblikovale so se seveda tudi nove zvezde in prvaki teh disciplin. Tukaj velja ponovno omeniti Hrvata Mirka Filipoviča, Brazilca Andersona Silvo, Američana Randyja Couturja in Jona Jonesa, Novozelandca Marka Hunta, Rusa Fedorja Emilenka in mnoge druge. Slovenci v vodilnih organizacijah na žalost še nismo imeli znanega borca, morda pa velja na tem mestu vseeno omeniti Bora Bratovža in Bojana Kosednarja kot pionirja tega športa pri nas.

2.1 Karate

Karate je ena od najbolj znanih borilnih veščin v svetu. Je tudi sinonim za besedno zvezo borilna večšina, saj večina ljudi ob besedi borilna večšina pomisli prav na karate. Malo ljudi ve, da so se zametki te japonske borilne večšine pojavili na Kitajskem že okoli leta 2600 pred. n. št. (Lopolis. C, 2018).

Vovko (2013) v svoji diplomski nalogi opiše karate kot čudovito starodavno samoobrambno disciplino brez uporabe orožja. Uči nas usklajevanje dihanja, koncentracijo in gibanje telesa. Temelji na delovanju telesa kot celote (harmonizacija telesa, čustev in duha). Cilj karateja je premagati sebe s pomočjo treninga in osebni razvoj, namen pa harmonija z vsem okoli sebe.

Pri karateju je zanimiv že pomen same besede. Takoj ugotovimo, da gre za obrambno usmerjeno borilno večščino, ki ima poleg samih tehnik še ogromno aspektov, ki nakazujejo njeno kompleksnost (Vogrinc, 1996).

Pomen besede karate-do je filozofsko utemeljen. V gnostičnem smislu ideogram KARA označuje besedo prazen, TE pa besedo roka, torej prazna roka. S tem nazivom je v karateju poudarjen aspekt samoobrambe, defenzive in nenasilja. Kara v metafizičnem smislu pomeni tudi praznino uma, ki jo na Vzhodu razlagajo tudi kot praznino duha. Ideogram DO označuje pot, stezo ali način in predstavlja življenjsko opredelitev karateja ter preučevanje te veščine za vse življenje. Celotni pomen naziva karate-do je steza prazne roke (Vogrinc, 1999).

Kadar govorimo o karateju, ne govorimo zgolj o tipičnem treningu bojevanja. Znano je, da karateki radi govorijo o tem, da je to način življenja in da se ob treniranju te veščino učijo pravilno živeti ter zaužiti življenje s polno žlico.

Eden izmed največjih mojstrov karateja pri nas in avtor knjige *Te-dlan*, Ljubo Javoršek, navaja kot prednost vadbe karate njegovo raznolikost. Trening se lahko izvaja ne glede na spol, gibalni razvoj in prostor. Lahko treniramo individualno ali posamezno, trening je lahko visoke intenzivnosti ali zgolj sprostitiv (Javoršek, 2008). Pri treningih karateja športniki še dandanes uporabljajo isto tradicionalno oblačilo, ki jo imenujemo kimono. Barvni pas, ki je del kimona, pa označuje stopnjo znanja borca.

Bela barva pomeni začetek in predstavlja stopnjo 10. kyu. Najvišja stopnja je 1. DAN, označuje pa jo črni pas na kimonu in obenem daje posamezniku naziv mojstra karateja. Seveda obstajajo tudi stopnje višje od 1. DAN, vendar pa barva pasu ostaja enaka (Ančnik, 1997).

Ančnik (1997) opisuje karate kot borilno veščino, ki jo sestavljajo udarci, brce in blokade v povezavi z naravnimi gibi. Primarni cilj treniranja karateja ni napad na nasprotnika, ampak v ospredje postavi samoobrambo z lastnimi sposobnostmi. Glavni cilj ni zmaga v boju za vsako ceno. Karate je veščina, pri kateri se sistematično razvijajo osnovne telesne sposobnosti in naše telo pripravijo na samoobrambo. Med treniranjem se močno krepijo ravnotežje, koordinacija, gibljivost in obvladovanje telesa .

Olimpijski komite Slovenije karate razlage takole (Olimpijski komite Slovenije, n. d.): »Karate je vzhodnoazijska borilna veščina, katere ime ima dvojno vlogo. Po eni strani gre za borilno veščino z obojema rokami, razvito proti koncu 19. stoletja z združevanjem tradicionalnih okinavskih metod goloroke borbe. Po drugi strani pa se izraz karate danes, predvsem izven azijskega prostora, najpogosteje uporablja kot splošni izraz za veliko število modernih golorokih borilnih veščin, ki so se razvile na Japonskem od začetkov 20. stoletja dalje, pod neposrednim vplivom okinavskega karateja.«

Gre za goloroko borilno veščino, ki vključuje tri večja področja:

- položaje, udarce in blokade z rokami in nogami, ki predstavljajo osnove ali kihon,
- gibanje po določenih vzorcih, t. i. kata,
- nadzorovano borbo oziroma t. i. kumite.

Poleg tehnik lahko vsebuje karate tudi filozofsko plat, tesno povezano z vadbo. Beseda karate je v dobrednem prevodu pomenila »kitajska roka«, kar je poudarjalo kitajski vpliv na prvotno okinavsko veščino. Karate kot šport pomeni s tekmovalnimi pravili opredeljeno borbo in z zahodno kulturo, znanostjo in sistematiziranim športnim izkustvom opredeljeno pripravo tekmovalcev za športna tekmovanja.

Zgodovino karateja delimo na tri velika glavna obdobja. Od kitajskega obdobja je prešel v okinavsko obdobje, karate, kot ga poznamo danes, pa se je razvil v tako imenovanem japonskem obdobju.

Kitajsko obdobje sega v čas 2600 pr. n. št. Duhovni oče karateja je bil indijski menih Budhidharma, ki je leta 520 prišel na Kitajsko, da bi širil zen-budizem. Po obisku cesarjevega dvora se je ustalil v samostanu Shao Lin, kjer je preživel vse svoje življenje. Ker je ugotovil, da je zdravje duhovnikov v samostanu slabo, je kreiral osnove karateja v kati shih-pa. Duhovniki so kasneje nadgrajevali in dograjevali shaolinski boks, ki so ga prvotno imenovali kitajski karate oziroma kung fu (Vogrinc, 1996).

Okinavsko obdobje je trajalo od leta 1372 do 1920. Na podlagi načinov kitajske borbe in okinavskih sistemov golorokega bojevanja, se je rodila veščina okinava-te (tote oziroma

kitajska roka). Delovale so tri šole karateja, in sicer shori-te, tamari-te in naha-te (Vogrinc, 1996).

Zadnje, japonsko obdobje, je obdobje od leta 1920. V tem obdobju se je prvič pojavil japonski naziv prazna roka in dobil velike reforme, ki so ga močno obogatile v metodičnem in filozofskem smislu. Nastal je japonski karate. Na razvoj so najbolj vplivali okinavski mojstri, ki so prispeli na Japonsko. To je bil čas, ko so nastale nam najbolj znane šole karateja, kot so Shotokan, Gojo-ryu, Shito-ryu, Wado-rju, Kyukushinkai (polnokontaktne karate), Uechi-ryu, Sankukai in Nambudo (Vogrinc, 1996). Najpomembnejše ime v japonskem obdobju je zagotovo Funakoshi Gichin. Bil je eden od prvih učiteljev, ko so na Japonskem ukazali učenje te veščine kot obvezne v šolskem programu. Pripisujejo mu največje zasluge za razširitev te veščine (natančneje stil Okinawa-te) na otoku. Začutil je potrebo po širjenju te veščine in jo širil na misijonarski način ter poudarjal njegovo duhovno plat. Dobil je tudi naziv »oče japonskega karateja« (Breznik, 1999). Mojster Funakoshi Gichin je za večina tudi eden od glavnih »krivcev« za razširitev karateja kot športa po svetu. Da je večina postala primernejša za japonske šole, jo je japaniziral in iz nje naredil atraktiven šport. Tako je oče japonskega karateja postal tudi oče karateja, kot ga poznamo danes (Jakhel, 1994).

Karate se je v svetu začel kot moderni tekmovalni šport in manj kot tradicionalna veščina razvijati po letu 1950. Nastale so moderne športne organizacije, kot so ITKF (Mednarodna zveza tradicionalnega karateja), WKF (Svetovna zveza tekmovalnega karateja), WUKO (Združenje svetovnih karate zvez).

V svetovnem merilu je najbolj priznana verzija WKF, ki je kasneje postala olimpijska disciplina. Organizirati so se začela tudi velika evropska in svetovna prvenstva, na katerih so nastopali predstavniki mnogih držav sveta. Kot pionirja in najverjetneje najbolj znanega karate borca med Slovenci bi veljalo omeniti Ljuba Javorška, ki je v časih jugoslovanske reprezentance dosegal odmevne rezultate po svetu.

2.2 Tajski boks ali »muay thai«

Discipline s toliko tradicionalnega in zgodovinskega značaja, kot jo imata karate in tajski boks, so zelo redke, še posebej med borilnimi disciplinami. Tajski boks ali mednarodni izraz muay thai, ki ga praktično pozna ves svet, je tajski nacionalni šport, na katerega so državljani te države izredno ponosni. Tajski boks je še ena od mnogih borilnih veščin, ki se je razvila po potrebi za preživetje. Odlikujejo ga predvsem borbenost in pogum, saj velja za enega izmed »brutalnejših« borilnih športov. Sama tehnika bojevanja je podobna klasičnemu boksu in kickboksu, le da ga od drugih dveh ločijo udarci iz obrata, udarci s komolci in kolena ter dalj časa trajajoči »klinč« (Pestar, 2013).

Začetki tajskega boksa, ali kot mu pogosto pravijo »umetnost osmih udov«, segajo nekje v 14. stoletje. Točnega začetka ni mogoče določiti, saj je bilo ogromno dokazov o tem izgubljenih med bojem imperija antičnega Siama z Burmanci. Izropanih je bila večina zgodovinskih zapisov. V tistem času se je povečala potreba po obrambi mesta in začelo se je urjenje vojakov v borbi od blizu in z orožjem, ki so jo takrat imenovali Krabi Krabong. Prav iz te discipline se je mnogo pozneje razvil priljubljen nacionalni šport, t. i. tajski boks. Začetek te discipline zato beležimo v kulturi zgodnjega Siama.

Kasnejše burno obdobje je botrovalo k temu, da so se odpirali mnogi vojaški centri za izobraževanje te borilne veščine. Razlogi so bili različni. Nekateri so to videli zgolj kot učenje samoobrambe, drugi kot priložnost za uspeh v športu, predvsem pa za razvijanje borbene mentalitete tamkajšnjega naroda. Veljalo je celo pravilo, da je znanje borilne veščine osnova za vsakega uspešnega vladarja (Muay thai Slovenija, Zgodovina, b. d.).

Pomembna imena iz zgodovine tajskega boksa so (Muay thai Slovenija, Zgodovina, b. d.):

- Kralj Krungsri Ayutthaya: povečanje nasilja na področju Kambodže in Tajske je povzročilo potrebo po bolj izurjenih in bolj organiziranih vojskah. Kralj Krungsri je zahteval, da so se mladi urili različnih načinov bojevanja v centrih, ki so bili postavljeni po celotnem kraljestvu.

- Kralj Naresuan: je bil eden tistih tradicionalnih vladarjev, ki je oboževal bojevanje, predvsem po takratnih pravilih »muay thai-a«. Dal je izuriti bojevnike, ki so postali vrhunski izvidniki in izurjeni borci. Prav ti bojevniki so okoli leta 1600 premagali Burmance in se rešili tajsko-burmanske okupacije. Kralj Naresuan se je tako vpisal v zgodovino kot legenda tajskega boksa.
- Kralj Narai: obdobje, v katerem je vladal kralj Narai, je najpomembnejše v zgodovini tajskega boksa. V tem obdobju je postal tajski boks nacionalni šport na Tajski in dobil obliko, kot jo poznamo še danes. Takrat sta se prvič pojavila tudi »monkogon« in »pra-pra-jiat«. Gre za značilni trak (običajno iz konoplje), zavezan okoli glave in okoli nadlahti. Pojavilo se je tudi borišče »ring«, ki ga poznamo še danes v najtrših borilnih veščinah. Borcev v tistem času niso delili glede na znanje oziroma telesno težo in borbe niso imele pravil, ki jih poznamo danes. Poražen je bil borec, ki je prvi podlegel in ni mogel nadaljevati borbe. Borci so bodisi predstavljali svojo mesto bodisi so se borili za bogatega trgovca.
- Kralj Pracho Sua ali »kralj tigrov«: bil je borec, ki se je hkrati izdajal za navadnega človeka, da je lahko sodeloval na tekmovanjih po številnih tajskih mestih. Ker Tajci svojega kralja močno spoštujejo, se z njim ne bi želel nihče spopasti. Pracho Sua nikdar ni izdal svoje identitete. Bil je zelo uspešen borec. Ustanovil je kraljevo ministrstvo za boks z namenom izobraževanja perspektivnih mladeničev. Borili so se v borbenih spektaklih za plemstvo in postali stražarji kraljevega dvora.

Priljubljenost tega športa in mediji so pripeljali do tega, da so tajski boks spoznali tudi na območju Evrope in drugih dežel. Tajski nacionalni šport je tako postal priljubljen tudi na mednarodni ravni (Muay thai Slovenija, Zgodovina, b. d.).

S širjenjem in modernizacijo tajskega boksa so se seveda prilagodila tudi pravila. Povoje iz konoplje in bombaža so zamenjale rokavice. Dodal se je ščitnik za zobe in dimlje, na amaterskih borbah pa so se dodale še čelade, ščitniki za komolce in kolena ter ščitniki za noge (Muay thai Slovenija, Zgodovina, b. d.).

Dodali so tudi časovno omejitev borbe, ki je bila odvisna od dogodka oziroma organizacije. Tako je tajski tradicionalni šport postal vse bolj in bolj podoben zahodnjaškemu kickboks in boksu (Lopolis A, Muay thai, 2018). Pozitivna stran modernizacije tajskega boksa je bila močna razširitev širom sveta.

Priljubljenost na globalni ravni je pripeljala do tega, da je tajski boks postal priznan olimpijski šport, kar je bistveno pripomoglo k prepoznavnosti in naraščanju te plemenite borilne veščine (Muay thai Slovenija, b. d.).



Slika 0.2: Moderni tajski borec v tradionalni opremi

(Vir: Singpatong, art of marital arts, 2013)

Prvi trener, ki je pripeljal tradicionalni tajski boks v Slovenijo pred štirinajstimi leti, je bil Iztok Vorkapič. Takrat je bil edini Slovenec z mednarodno licenco za poučevanje tajskega boksa. Ustanovil je dva kluba, in sicer Thai boxing klub Scorpion v Novem mestu ter istoimenski klub še v Brežicah. Z ustanovitvijo teh dveh klubov je nastala tudi Slovenska zveza tajskega boksa. Kot najboljšega slovenskega tajskega borca velja izpostaviti Mirka

Vorkapiča, ki deluje tudi na profesionalni ravni v kickboks disciplini K1 (Lopolis A, Muay thai, 2018.).

2.3 Mešane borilne veščine ali MMA

Kadar govorimo o mešanih borilnih veščinah, ki so sicer bolj znane pod oznako MMA, moramo najprej poudariti, da gre za najbolj kompleksno in najbolj kontaktno borilno veščino izmed vseh. MMA je praktično edina borilna veščina, ki omogoča uporabo tako prijemalnih kot udarjalnih tehnik, tako stoje kot tudi na tleh. Kot nam že ime samo pove, gre za mešanico mnogih borilnih veščin, ki so jih združili in tako je nastal popularen MMA. (Lopolis B, MMA, 2018)

Tako kot vse borilne veščine ima tudi MMA svoj začetek. Vsekakor je atraktivnost tista, ki temu športu prinaša popularnost in prepoznavnost širom sveta. Prav zaradi atraktivnosti se je MMA močno razširil po vsem svetu, zmeraj bolj popularen pa je tudi na območju Slovenije (Vučkovič in Šimenko, n. d.).

Kot predhodnika te veščine štejemo brazilsko borilno veščino, ki je nekateri celo ne karakterizirajo kot borilno veščino, vale tudo. V tej veščini je šlo zgolj za borbo, ki je predstavljala najbližjo različico realnega boja. Zmagal je borec, ki je uspel svojega nasprotnika prisiliti v predajo. Tukaj ni bilo prisotnih niti sodnikov niti raznih zaščit (About vale tudo, 2014; Grant, 2012).

Kadar govorimo o zgodovini MMA in vale tudu ne gre prezreti dejstva, da sta bila Carlos Gracie in Hélio Gracie odgovorna za prvi pravi dogodek na tem področju. Poimenovala sta ga Gracie Challenge, zgodil pa se je leta 1935. Tekom njune borilne kariere sta razvila tudi svojo borilno veščino, ki sta jo poimenovala brazilski ju-jitsu ali BJJ, ki velja za temeljno disciplino v današnji obliki mešanih borilnih veščin (History of MMA, 2014).

Podobni dogodki kot tisti, ki sta ga prva organizirala Carlos Gracie in Hélio Gracie, so se začeli širiti predvsem v ZDA in na Japonskem. Ko govorimo o teh borilnih dogodkih v ZDA in na Japonskem, ne moremo mimo tega, da ne bi omenili dve največji organizaciji. Prva organizacija, ki je nastala kot posledica velike širitve tega športa, je bila japonska organizacija »Pride fighting championship«, delujoča med leti 1997 in 2007. Znotraj te organizacije so se rodile prve velike zvezde mešanih borilnih veščin. V ZDA pa se je skoraj istočasno razvijala organizacija UFC ali »Ultimate fighting championship« ki deluje še danes (Harder, Fightland blog, 2017). UFC praktično poseblja večino MMA in je najvišja možna točka v karieri MMA borca. Svetovno znana organizacija privablja na dogodke ljudi iz vsega sveta in velja za najbolj spremljane športne prireditve v okviru borilnih veščin. Slovenija žal zaenkrat še ni imela predstavnika v zgoraj naštetih organizacijah, kar pa posledično pomeni, da se prireditve s takšno vsebino in kvalitetnimi borbami v Sloveniji ne odvijajo.

Se pa določeni tovrstni dogodki pri nas dogajajo pod okriljem organizacij WFC – Svetovna organizacija mešanih borilnih veščin in FFC (Final fight championship) – Finalno prvenstvo, ki sta najbolj zaslužni za promocijo te borilne veščine v Sloveniji.

3 Varovanje in varnostne službe

Kakovost življenja je od začetka tega tisočletja eno od ključnih meril našega bivanja. Vključno s človekovimi pravicami in svobodo odločanja tvori vrednote, ki jih ljudje najbolj cenijo in se zanje borijo. Stopnja varovanja teh osnovnih vrednot je od človeka do človeka različna. Glavni vpliv je okolje ter splošna sposobnost posameznika. V zgodovini je varovanje pomenilo predvsem ohranjanje življenja, danes seveda želimo veliko več, zato so tukaj varnostne službe, ki to delo opravljajo kakovostnejše in na višjem nivoju (Čas, 2007). Tekom evolucije je varnost postala pomemben del v vsakdanjem življenju ljudi, ki težijo k čim daljšemu življenju in se posledično prilagajajo na nevarnost okolja. Biološko gledano je varnost pogoj za normalno in mirno življenje, hkrati pa za razvoj in dejanja, ki omogočajo, da stanje varnosti ostane na visokem nivoju (Buzan, 1983).

Varnost je eden od temeljev, na podlagi katerega je možen razvoj tako posameznika kot tudi države, regije in sveta. Varnost v vsaki državi ima svoje značilnosti in naloge: je organizacija, ki zajema vse institucije in pooblastila, ki jih imajo njeni pripadniki; je funkcija sistema v odnosu do družbe in v odnosu do države; je tudi določeno stanje (Anžič, 1997).

Oblike varovanja in varnosti delimo na različne panoge. Varnost delimo na (Čas, 2007):

- nacionalno varnost,
- zasebno varnost,
- zasebno varstvo in nacionalno-varnostni sistem.

3.1 Nacionalna varnost

Kot nam že ime pove, pojem nacionalne varnosti močno namiguje na to, da je glavno področje varovanja varovanje naroda ter povezave med narodom in državo (Čas, 2010).

»Nacionalna varnost je varnost državnega naroda. Njena vsebina zajema varnost nacionalnega ozemlja (zračni prostor in ozemeljske vode), zaščito življenja ljudi in njihove lastnine, ohranitev in vzdrževanje nacionalne suverenosti ter uresničevanje temeljnih funkcij družbe« (Grizold, 1992).

Bistveno področje nacionalne varnosti je, v kolikšni meri je zagotovljena varnost posameznika s strani države in kakšna je stopnja varnosti vsakega posameznika v njej (Čas, 2010).

Nacionalna varnost se praviloma nanaša na samostojno in suvereno državo, ki prevzema odgovornost za lastno ter globalno varnost. Gre za varnost naroda, ki zajema (Anžič, 1997):

- varnost nacionalnega ozemlja,
- zaščito življenja ljudi,
- zaščito osebnega in drugega premoženja,
- varovanje človekovih pravic in svoboščin,
- ohranitev in vzdrževanje nacionalne suverenosti,
- uresničevanje temeljnih funkcij družbe,
- varstvo okolja.

Na tej točki velja omeniti tudi dejstvo, da je na seznamih varnih držav moč zaslediti tudi našo državo, Slovenijo.

3.2 Zasebna varnost

Pri zasebni varnosti je predvsem pomembna individualna potreba vsakega posameznika. Ljudje osebno varnost uvrščamo na sam vrh svojih potreb, saj je ta nujno potrebna za osebni razvoj in normalno življenje (Čas, 2006).

Kadar govorimo o zasebni varnosti je relativnost eden od glavnih pojmov razprave, saj je zmeraj odvisna od drugih posameznikov in družbe, ki lahko to varnost ogrožajo ali pomagajo h kvalitetnejšem življenju (Čas, 2006).

Zakon o zasebnem varovanju (ZzasV-1, 2003) opisuje zasebno varstvo sledeče:

»Zasebno varovanje je varovanje ljudi in premoženja na varovanem območju, določenem objektu ali prostoru pred nezakonitimi dejanji, poškodovanjem ali uničenjem z varnostnim osebjem ter sistemi tehničnega varovanja, ki se opravlja v oblikah, določenih s tem zakonom.«

»Zasebno varovanje je gospodarska dejavnost, namenjena varovanju ljudi in premoženja, ki jo Republika Slovenija ureja v javnem interesu z namenom varovanja javnega reda, javne varnosti, varstva naročnikov, tretjih oseb in varnostnega osebja, ki neposredno opravlja dejavnost.«

3.3 Zasebno varstvo in nacionalno-varnostni sistem

Nacionalno-varnostni sistem sodobne družbe zajema varnostno politiko, varnostno strukturo in varnostno samoorganiziranje civilne družbe. Glede na opredelitev zasebnega varstva in njegove strukture lahko njegove subjekte uvrstimo kot zelo pomembne pri nacionalni varnosti. Zasebna varnost, ki jo sestavljajo subjekti zasebnega varstva, hkrati pomeni pomemben prispevek k celoviti nacionalni varnosti. Tako tehnično kot fizično varovanje je bistveno za odpravljanje kriminalitete na nacionalnih in zasebnih področjih. Kadar država do neke mere ne more več zagotoviti varnosti v najvišji možni obliki, takrat nastopijo zasebno-varnostne službe in detektivske dejavnosti (Čas, 2006).

»Iz tega razloga, ker je zasebno varstvo potrebno in nemalokrat dopolnilo varstva, ki ga zagotavlja država preko nacionalno-varnostnega sistema, je umestitev subjektov zasebnega varstva v okvir nacionalno-varnostnega sistema sodobne družbe še toliko bolj opravičena« (Čas, 2006, str. 39).

Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije nacionalno-varnostni sistem opredeljuje takole (Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti RS, 1993): »Nacionalni-varnostni sistem Republike Slovenije je celota mehanizmov (nosilcev in njihove dejavnosti), ki zagotavljajo nacionalno varnost s preprečevanjem in

odpravljanjem temeljnih vrednot v skladu z ustavo in mednarodno priznanimi standardi razvitih parlamentarnih demokracij ter mednarodnih organizacij.«

4 Policija in policijska dejavnost

Področje varovanja v Sloveniji pokriva Policija. Z osamosvojitvijo smo Slovenci dobili tudi svojo Policijo, nastal je organ, ki ga pod istim imenom poznamo še danes. Leta 1998 pa se je Policija odcepila od Ministrstva za notranje zadeve in postala samostojen organ v njegovi sestavi. Slovenija ima po podatkih o zaposlenih na dan 31. 12. 2017 zaposlenih 8.204 policistov. Razdeljena je na 8 policijskih uprav (Murska Sobota, Maribor, Celje, Novo mesto, Ljubljana, Kranj, Nova Gorica in Koper) in ima 111 policijskih postaj širom po Sloveniji (Policija, 2017).

Policija je pristojna za opravljanje večine nalog, ki izhajajo iz:

1. Prvega člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije, ki narekuje (»Zakon o nalogah in pooblastilih policije [ZNPPol]«, 2013):

- Opravljanje nalog in pooblastil po določbah zgoraj navedenega zakona in s tem zagotavlja temeljne dolžnosti policije (zagotoviti varnost posameznika in skupnosti, krepiti pravno državo in spoštovati temeljne človekove pravice).
- Opravljanje nalog in pooblastil preprečevanja in odpravljanja nevarnosti, katere ogrožajo zgoraj navedene dobrine.
- Kadar opravljanja naloge in pooblastila po določbah drugih zakonov policija uporablja določbe tega zakona (»ZNPPol«, 2013), če drug zakon ne določa drugače. Kadar zbira dokaze, ravna po določbah tega zakona samo v primeru, če drugi zakoni ne določajo pravil glede zbiranja dokazov.

2. Zakona o organiziranosti in delu v policiji (Zakon o organiziranosti in delu v policiji [ZODPol]«, 2013):

- Ureja organizacijo, delovanje in vodenje policije.
- Določa posebnosti delovnopравnih razmerij zaposlenih v policiji.
- Opredeljuje njihove pravice in obveznosti.
- Opredeljuje razmerje ministrstva, pristojnega za notranje zadeve do policije.
- Ureja delovanje pomožne policije.

Zakona obenem predstavljata tudi temeljno poslanstvo policije. Njena primarna naloga je ohranjati red, zagotavljati varnost ljudi in premoženja, raziskovati prekrške in kazniva dejanja ter nadzorovati državno mejo in promet v državi. Veliko pozornosti namenja Policija preventivi, saj so znotraj organa mnenja, da lahko tako rešijo večino problemov, še preden ti nastanejo (Policija, n. d.).

Osnovna delovna področja policije so:

- kriminaliteta,
- javni red,
- cestni promet,
- mejne zadeve in tujci,
- varovanje oseb in objektov.

4.1 Uporaba prisilnih sredstev v Policiji

Primarna naloga policije je vsekakor varovanje človeških življenj. Z namenom preprečiti napad ali kaznivo dejanje lahko uporabi prisilno sredstvo, s katerim posega v osebno svobodo, da bi s tem preprečila hujše kaznivo dejanje (Markelj, 2014).

ZNPPol (»ZNPPol«, 2013) narekuje, da v primeru opozorila in neupoštevanja policijskih ukazov ali izvedbe drugih pooblastil ne morejo uspešno opraviti naloge, lahko za preprečitev nevarnosti uporabijo prisilno sredstvo.

Zakonodaja o nalogah in pooblastilih policije (»ZNPPol«, 2013) določa, da se sme pri opravljanju policijskih nalog uporabiti naslednja prisilna sredstva:

- sredstva za vklepanje in vezanje,
- telesno silo,
- plinski razpršilec,
- palico,
- službenega psa,

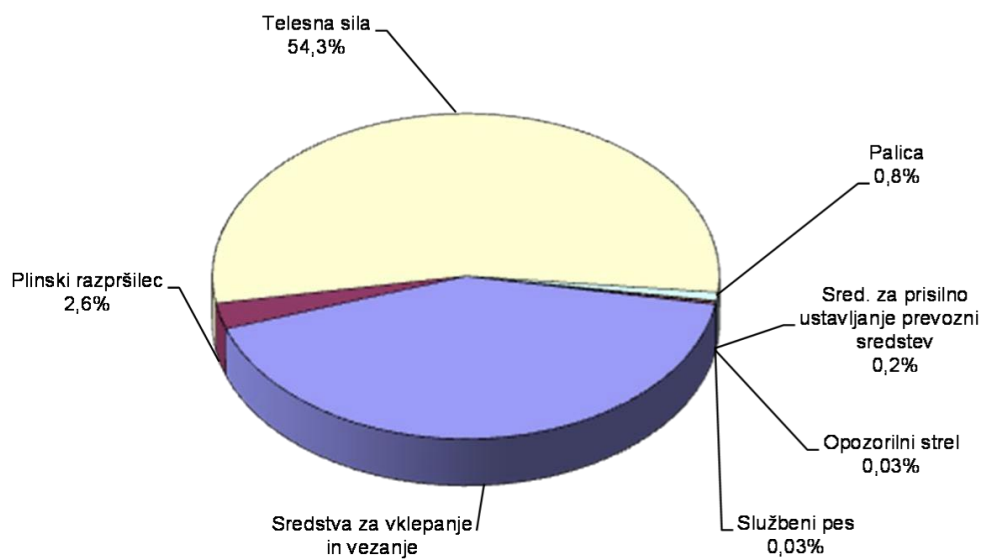
- sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev,
- konjenico,
- posebna motorna vozila,
- vodni curek,
- plinska sredstva in druga z zakonom določena sredstva za pasivizacijo,
- strelno orožje.

Preden policist uporabi eno od zgoraj navedenih prisilnih sredstev, mora osebi nujno ukazati, kaj mora ta storiti in jo opozoriti, da bo ob neupoštevanju ukazov uporabil prisilno sredstvo. V primeru, da opozorila ni mogoče izvesti, ga lahko izpusti le v primeru, da bi to onemogočilo policijsko nalogo ali če opozorila zaradi okoliščin ni mogoče izvesti («ZNPPol», 2013).

Pri uporabi prisilnih sredstev je treba upoštevati štiri elemente (Žaberlj, 2006):

- edini pooblaščen za uporabo prisilnih sredstev je policist;
- prisilna sredstva se lahko uporabijo le v primeru opravljanja policijskih dolžnosti ali izven delovnega časa, če je to nujno potrebno in so ogrožena življenja;
- čas, vrsto in način uporabe prisilnih sredstev določa zakon, ki ga mora policist strogo spoštovati, njegova volja pri tem ni dovoljena. Druga priročna prisilna sredstva so dovoljena zgolj v primeru ogroženega življenja policista ali druge osebe in le tako, da je sredstvo primerljivo («ZNPPol», 2013);
- prisilno sredstvo je lahko uporabljeno zgolj proti ljudem.

V sklopu diplomske naloge se bomo osredotočili na uporabo prisilnega sredstva telesne sile, ki je tudi največkrat uporabljeno prisilno sredstvo v letih 2016 in 2017.



Graf 4.1: Vrste uporabljenih prisilnih sredstev v letu 2017 (Vir: Poročilo o uporabi prisilnih sredstev in napadih na policiste v letih 2017 in 2018)

4.2 Uporaba telesne sile v Policiji

Uporaba telesne sile v Policiji zahtevna veliko mero usposobljenosti, strokovnosti, fizične pripravljenosti in profesionalizma. Telesni sili pripisujemo status milejšega prisilnega sredstva in je sestavljena iz več kompleksnih elementov, ki zahtevajo dobro usposobljenost policistov. Za uporabo fizične sile sta bistvenega pomena prav telesna pripravljenost in praktična izurjenost. Pri uporabi telesne sile gre torej za fizično soočenje policista oziroma uradne osebe in upirajočega se napadalca. S svojo silo pripravi upirajočo se osebo do bolečine, ki povzroči upoštevanje ukazov. Policist mora tudi ob vseh pravilih in postopkih nujno paziti na korektnost in humanost ob izvajanju telesne sile (Priročnik za uporabo fizične sile v Policiji, 2007).

Po ZNPPol («ZNPPol», 2013) poznamo več oblik telesne sile:

- strokovni prijemi,
- strokovni udarci in blokade,
- strokovni meti in padci,

- druge oblike uporabe fizične sile (strokovni pritiski, individualna ali skupinska uporaba telesne sile za potiskanje, odiranje, prenašanje ali razdvajanje oseb, uporaba ščita za potiskanje, odiranje ali razdvajanje oseb, palica za izvedbo strokovnih prijemov, pritiskov, potiskanje, odiranje, prenašanje ali razdvajanje oseb).

Uporaba udarcev in metov je dovoljena le v primeru, da s strokovnimi prijemi ne bodo dosegli željenega namena. Velika zahtevnost upravljanja policijskega poklica zahteva uporabo telesne sile v večini postopkov. Uporablja se pri obvladovanju kršitelja, odvrčanju napadov na samega sebe in obvarovanju napadenega udeleženca. Nevarnost in kompleksnost tega poklica zahtevata poznavanje elementov borilnih veščin in samoobrambe, ki jo štejemo v eno od temeljnih veščin policista (Standardi in stopnje usposabljanj za uporabo fizične sile ter vadbo samoobrambe v policiji, 2005). Uporaba telesne sile je za policista dovoljena v primeru, da ne more obvladovati upiranja osebe, odvrniti napada ali preprečiti samopoškodbe osebe (»ZNPPol«, 2013).

Predhodno znanje borilnih veščin pri usposabljanju za poklic policista uvrščamo v eno od najpomembnejših referenc in je v veliko pomoč za kvalitetno opravljanje dolžnosti. Potrditev tega smo v veliki meri dobili tudi v našem intervjuju z g. Jurijem Oračem, bivšim policistom in mojstrom borilnih veščin.

5 Predstavitev, opis, analiza ankete in intervjujev

5.1 Predstavitev ankete

Za aplikacijo anketnega vprašalnika smo uporabili internetno stran www.1ka.si, ki delo anketiranja in analiziranja rezultatov bistveno olajša. Z anketo smo želeli pridobiti mnenja naključnih ljudi, ki ocenjujejo borilne veščine in varovanje izključno na podlagi lastnih izkušenj in potreb. Za pridobitev karseda velikega števila rešenih anket smo anketo delili na socialnih omrežjih, tako da so imeli dostop do ankete vsi. Želeli smo dobiti tudi mnenje

starejših ljudi, ki so manj aktivni na socialnih omrežjih, zato smo anketo v reševanje poslali tudi preko elektronske pošte in v fizični obliki.

Med anketiranci je bilo tudi nekaj oseb, ki so bile tako ali drugače povezane z naslovom diplomske naloge, velika večina anketirancev pa takšnih izkušenj nima. Zanimala nas je predvsem primerjava med odgovori strokovnjakov iz intervjuja in splošno razmišljanje naključnih posameznikov o povezavah borilnih veščin ter varovanja.

Anketa je bila sestavljena iz osmih vprašanj, ki so bila zastavljena tako, da smo z analizo pridobljenih podatkov dobili rezultate za lažjo potrditev oziroma zavrnitev hipotez. Vsa vprašanja so se navezovala na zastavljene hipoteze, nekatera vprašanja pa so posamezne hipoteze tudi citirala. Anketiranci so imeli na voljo od 3 do 5 odgovorov. Hipotezo so lahko potrdili, delno potrdili, se z njo niso strinjali ali pa enostavno niso bili opredeljeni. Za podrobnejšo analizo smo v začetku ankete dodali še tri vprašanja, ki so se navezovala na demografske podatke, in sicer na spol, starostni razred ter izobrazbo anketiranca.

5.2 Predstavitev intervjujev

Za boljšo analizo in natančnejše rezultate smo se odločili, da poleg anketiranja naključnih udeležencev opravimo tudi tri intervjuje z osebami, ki so povezane z varnostjo in borilnimi veščinami. Intervju smo skrčili na 10 bistvenih vprašanj, na katera je vsak od intervjuvancev individualno odgovoril v svojem prostem času in jih pozneje posredoval nazaj v elektronski obliki.

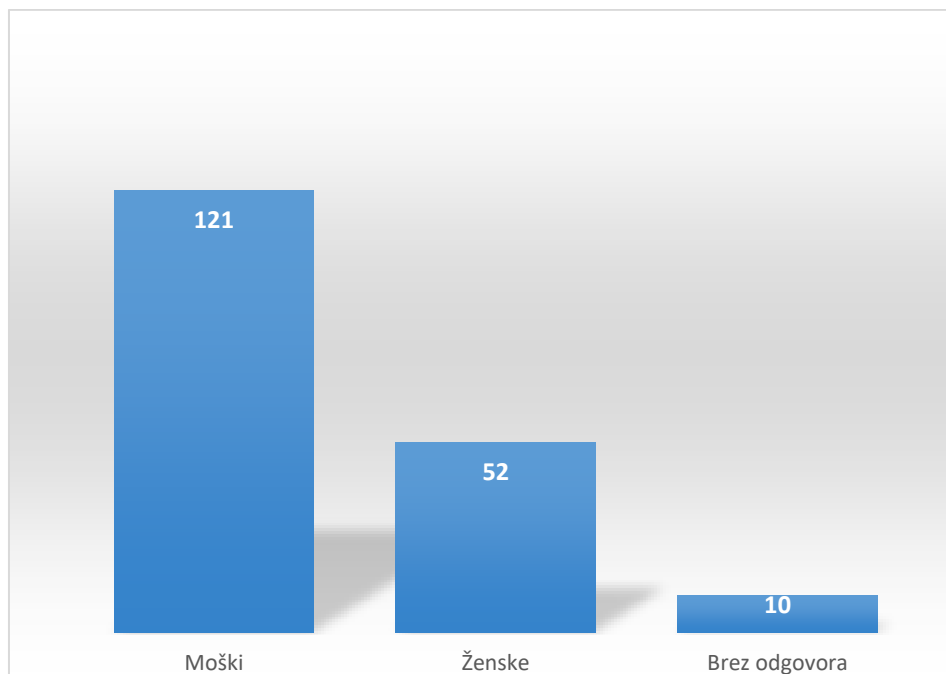
Ker gre za osebe z veliko izkušnjami s tega področja, smo pričakovali kvalitetnejše odgovore, predvsem pa veliko bolj podkovane in zanimive kot tiste, ki smo jih dobili od naključnih ljudi. Na odločitev opravljanja intervjujev je bistveno vplivalo predvsem to, da smo želeli dobiti informacije iz prve roke. Ker je treba pri povezovanju borilnih veščin z varnostjo veliko pozornost nameniti praktičnemu delu, so takšni intervjuji v veliko pomoč.

Zelo dobrodošla pa je pri interpretaciji rezultatov razlika med generacijami intervjuvancev in raznolikost dela, ki ga opravljajo oziroma so ga opravljale te osebe. Vse tri osebe so bile v pogovor vključene prostovoljno in vse so z veseljem privolile k pomoči pri diplomskem delu.

V intervju smo vključili deset obsežnejših vprašanj, ki so bila za vse tri osebe enaka. Vprašanja so bila odprtega tipa in intervjuvanci so jih lahko dodatno opisali in prilagodili svoji stroki. Po končanih intervjujih smo primerjali podatke z naključnimi sodelujočimi v anketi in jih ovrednotili. V prilogi so priloženi vsi trije intervjuji v dejanski obliki. Odgovori so natanko takšni, kot so jih podali intervjuvanci. V želji, da odgovori ostanejo popolno enaki, se v njih morda nahajajo tudi kakšne slovnične napake. Ob primerjavi odgovorov intervjujev in ankete bomo pozneje dobili odgovore tudi na zastavljene hipoteze.

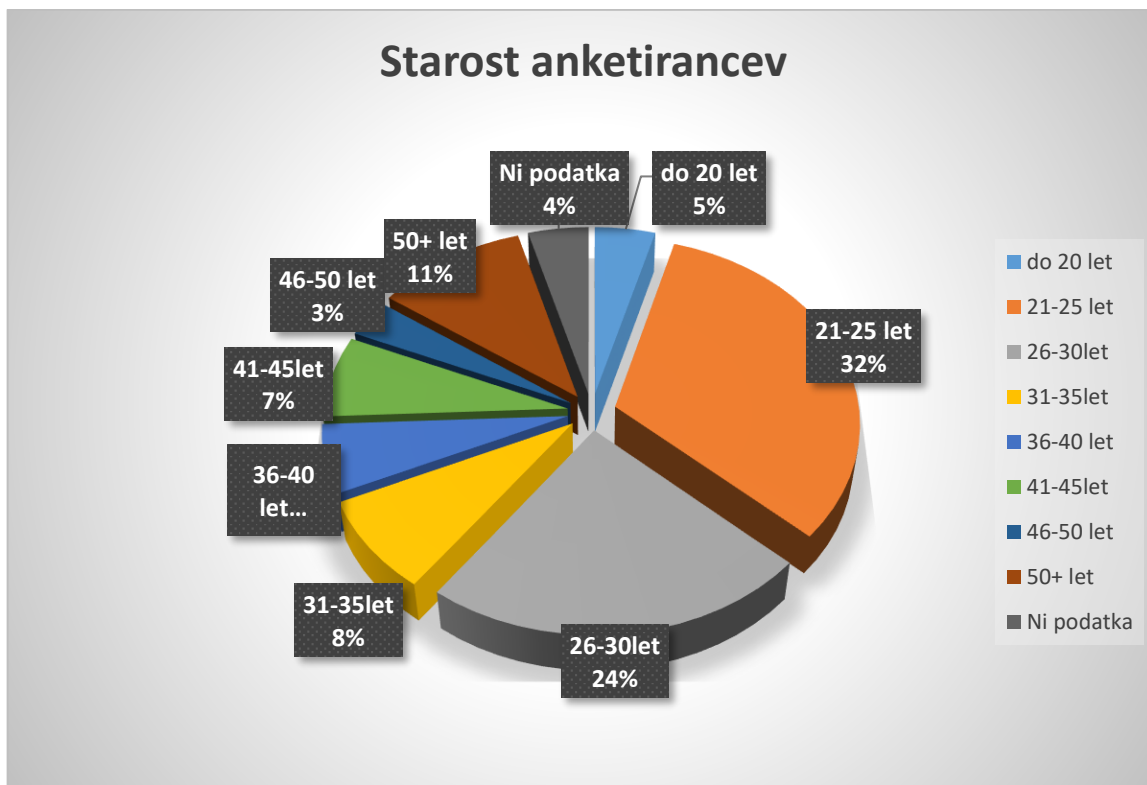
5.3 Interpretacija rezultatov ankete

Anketni vprašalnik je skupno rešilo 183 oseb. Od tega je popolnoma v celoti anketni vprašalnik rešilo 173 oseb. Sodelovalo je 121 moških in 52 žensk, 10 posameznikov pa ni označilo svojega spola. Zanimanje za varnost in borilne veščine so za kar 38 % več pokazali moški.



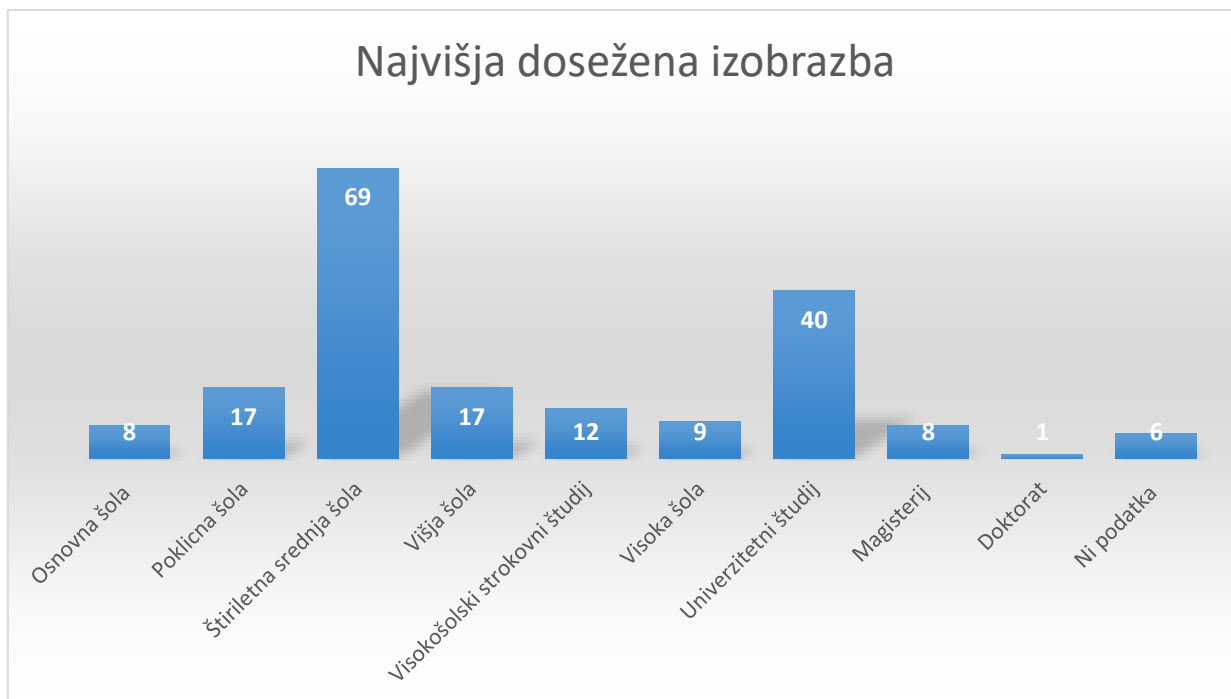
Graf 0.1: Anketiranci po spolu

Eden od podatkov o anketirancih, ki nas je zanimal, je bila tudi njihova starostna skupina. Tako kot na borilne veščine tudi na varnost namreč gledajo starejši ljudi drugače kot mlajši. Za dobro analizo podatkov in zanimivost se nam je zdel podatek o starosti precej pomemben. Anketiranci so napisali svojo starost, katero smo kasneje opredelili v skupine. Od skupno 183 anketirancev jih je 175 označilo svojo starost. Največ je bilo predstavnikov skupine od 21 do 25 let, katerih je bilo kar 32%. Prvo mesto mlade staroste skupine je pričakovano, saj je anketa v večini krožila po družabnih omrežjih, katero v večji meri uporabljajo mlajši. Sledila je prav tako mlada skupina od 26 do 30 let z 24%, pri kateri ponovno predvidevamo, da je odločilen vpliv družabnih omrežij. Z 11% je bila presenetljivo na tretjem mestu skupina ljudi starejših od 50 let. Ankete smo pošiljali tudi po elektronskih naslovih in v fizični obliki, prav zaradi tega, da bi jo rešilo tudi delež starejšega prebivalstva. Med ostalimi starostnimi skupinami so bile razlike majhne, kot prikazuje graf 9.2.



Graf 0.2: Anketiranci glede na starost

Kot zadnji demografski podatek, ki nas je zanimal, je bila stopnja najvišje dosežene izobrazbe anketirancev. Tukaj smo, kot pričakovano, dobili precej različne odgovore. Kljub temu pa je nekoliko izstopala štiriletna srednja šola kot vmesna oziroma dokončana izobrazba. Kot nam prikazuje graf (Graf 2) zgoraj, je večina anketirancev starih med 21 in 40 let. Nekateri od njih so svoje šolanje že zaključili, drugi ga še dokončujejo, zato je njihova trenutna izobrazba še v procesu. Prijetno presenečenje je bil rezultat, da je sodelovalo kar 40 udeležencev z dokončanim univerzitetnim študijem.



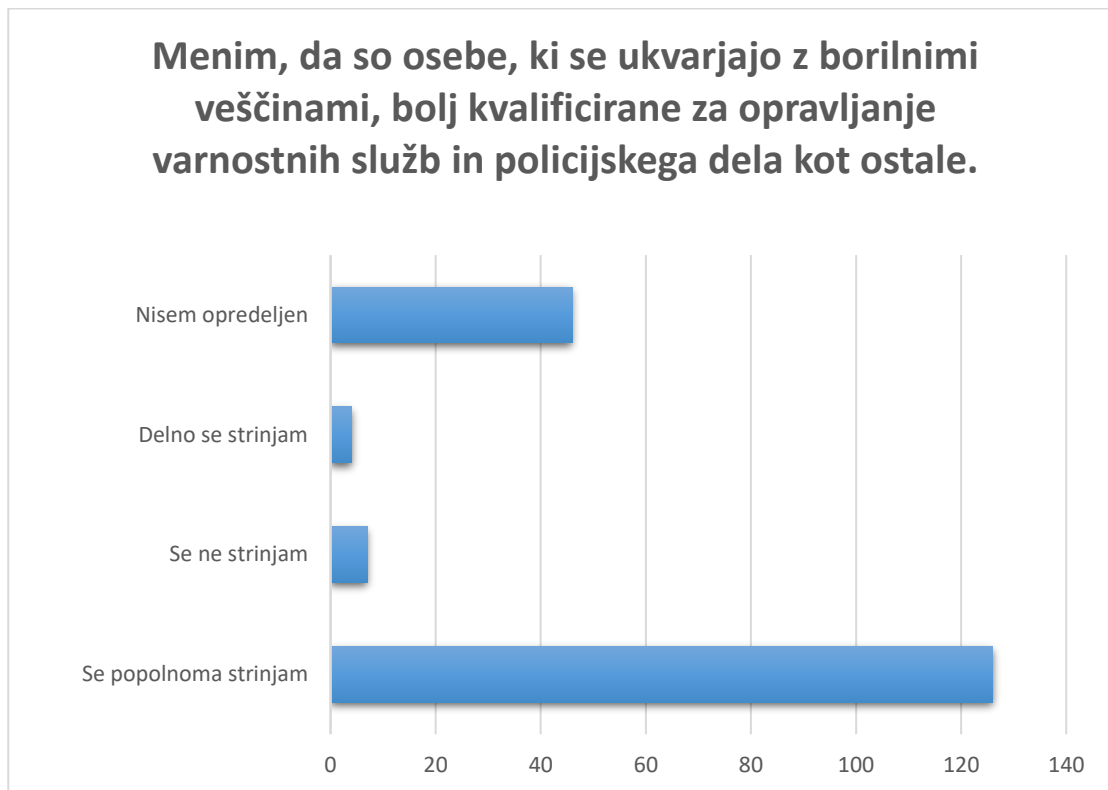
Graf 0.3: Anketiranci po izobrazbi

Iz zgornjega grafa lahko razberemo, da je največ anketirancev zaključilo srednjo šolo in univerzitetni študij. Štiriletno srednjo šolo je dokončalo 39 % anketirancev, univerzitetni študij 22 %, sledita poklicna šola in višja šola z 9 %, visokošolski strokovni študij je dokončalo 7 %, visoko šolo 5 %, osnovno šolo in magisterij 4 %, ena oseba, ki je rešila anketo, ima dokončano doktorsko izobrazbo.

Za potrditev ali zavrnitev hipotez so bila bistvenega pomena sledeča vprašanja.

Prva trditev se je glasila: *»Menim, da so osebe, ki se ukvarjajo z borilnimi veščinami, bolj kvalificirane za opravljanje varnostnih služb in policijskega dela kot ostale osebe.«*

Na voljo so bili štirje odgovori. 126 udeležencev ali kar 68 % vseh anketiranih oseb se je s to trditvijo popolnoma strinjalo in kar 25 % se je s trditvijo strinjalo vsaj delno. Štirje anketiranci niso bili opredeljeni, sedem se jih s trditvijo ni strinjalo. Omeniti velja še, da je na to trditev odgovorilo 183 oseb.



Graf 0.4: Mnenje o podkovanosti z borilnimi veščinami na varnostnem področju

Odgovori so bili pričakovani in v veliki meri potrjujejo postavljeno hipotezo.

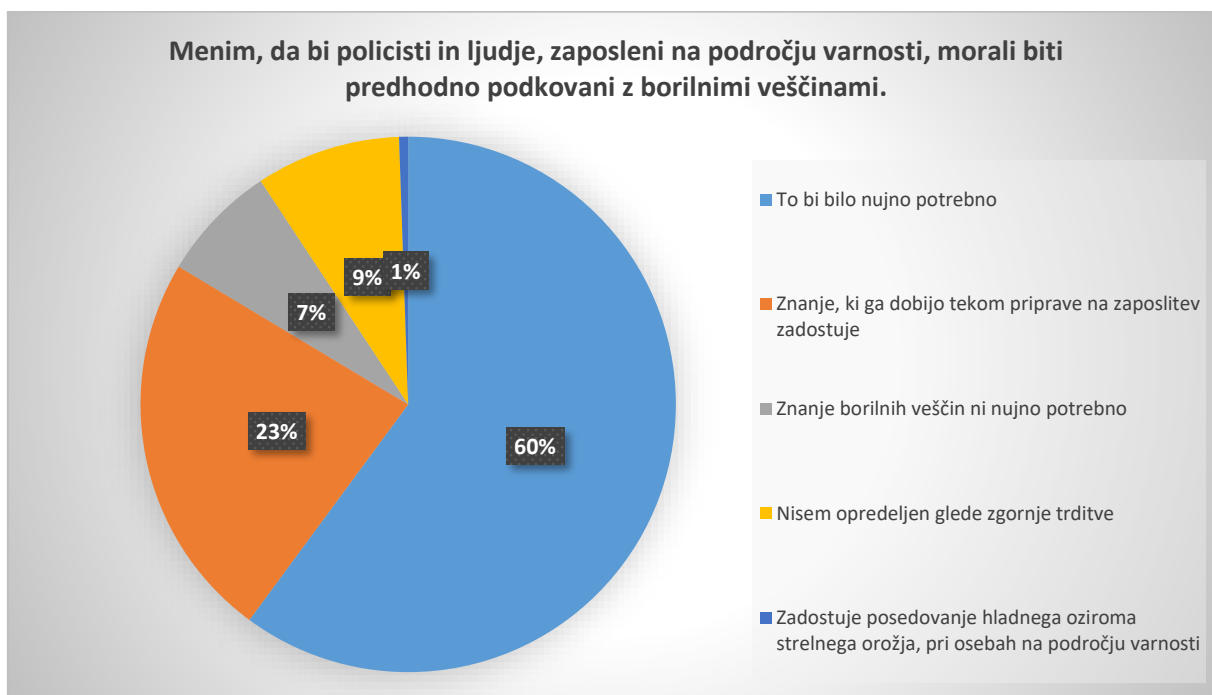
Večina udeležencev namreč meni, da so ljudje, ki so podkovani z borilnimi veščinami, primernejši za opravljanje takšnega poklica kot ostali. Rezultate, ki smo jih dobivali in raziskali skozi diplomsko nalogo, potrjujejo tudi odgovori na vprašanja, postavljena v anketi.

Druga trditev se je glasila: *»Menim, da bi policisti in ljudje, zaposleni na področju varnosti, morali biti predhodno podkovani z borilnimi veščinami«.*

Tudi rezultati tega vprašanja so bili z naše strani pričakovani. V anketi je kar 110 oseb oziroma 59 % vseh anketirancev označilo, da bi bilo to nujno potrebno.

Veliko anketirancev je vseeno mnenja, da znanje, ki ga dobijo ljudje, ki so zaposleni na varnostnem področju, tekom procesa izobraževanja, zadostuje za kvalitetno opravljanje dela. Takšen odgovor je podalo 43 anketirancev oziroma 23 % vseh oseb, ki so rešile anketo.

Ostali možni odgovori so bili podani v manjšem številu. Nisem opredeljen je označilo 9 % anketirancev, odgovor, da zadostuje posedovanje orožja, je podal en sam, kar 13 anketirancev oziroma 7 % pa je mnenja, da znanje borilnih veščin ni nujno potrebno.



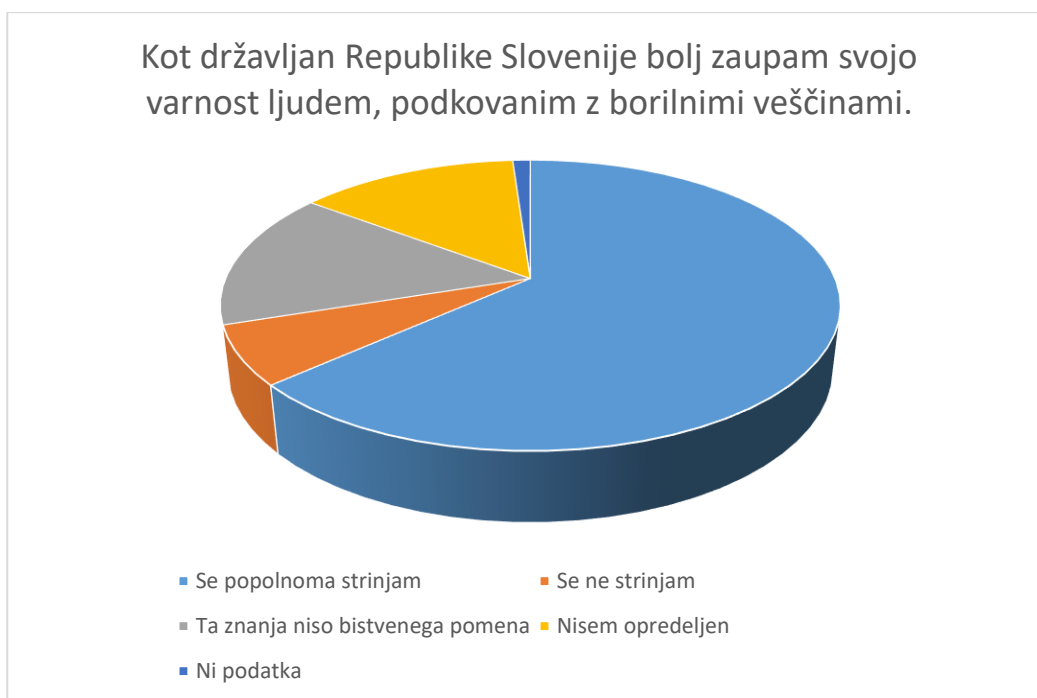
Graf 0.5: Mnenje o predhodni podkovanosti z borilnimi veščinami za ljudi, zaposlene na varnostnem področju

Veseli nas dejstvo, da tudi odgovor na to vprašanje naše hipoteze potrjuje. Graf 9.5 nam lepo prikazuje, da se večina anketirancev strinja, da je podkovanost z borilnimi veščinami za ljudi, ki so zaposleni na varnostnem področju, nujno potrebna. Zanimivo je dejstvo, da je zgolj 23 % anketirancev menilo, da znanje, ki ga pridobijo policisti in ljudje, zaposleni na varnostnem področju, zadostuje. Večina ljudi, ki je rešila anketni vprašalnik, nima predznanja borilnih veščin in ne pozna procesa izobraževanja za zaposlitev v varnostnih

organizacijah, vendar kljub temu večina meni, da bi bila podkovanost iz borilnih veščin, nujno potrebna.

Tretja trditev v anketi se je glasila: *»Kot državljan Republike Slovenije bolj zaupam svojo varnost ljudem s predhodnim znanjem borilnih veščin kot ostalim.«*

Kadar smo izpostavljeni večji možnosti za nastanek nevarnosti, nam prav podkovanost ljudi, ki skrbijo za varnost, vpliva večjo mero zaupanja. V veliki meri k temu pripomore tudi fizični izgled osebe, ki varuje, če pa smo za to osebo poleg tega še prepričani, da bo s svojim znanjem borilnih veščin lažje kontrolirala nastalo situacijo in hitreje ter učinkoviteje rešila težavo, je to velik plus.



Graf 0.6: Zaupanje svoje varnosti državljanov Slovenije

Rezultati te trditve so ponovno potrdili naša predvidevanja. Anketiranci so v večini (116 anketirancev oziroma 63 %) odgovorili, da ta trditev popolnoma velja. Kljub temu pa je zanimivo, da vseeno kar nekaj anketirancev meni ravno obratno (28 anketirancev oziroma 15 %), namreč da ta znanja niso bistvenega pomena, kar 7 % anketirancev pa se s to trditvijo

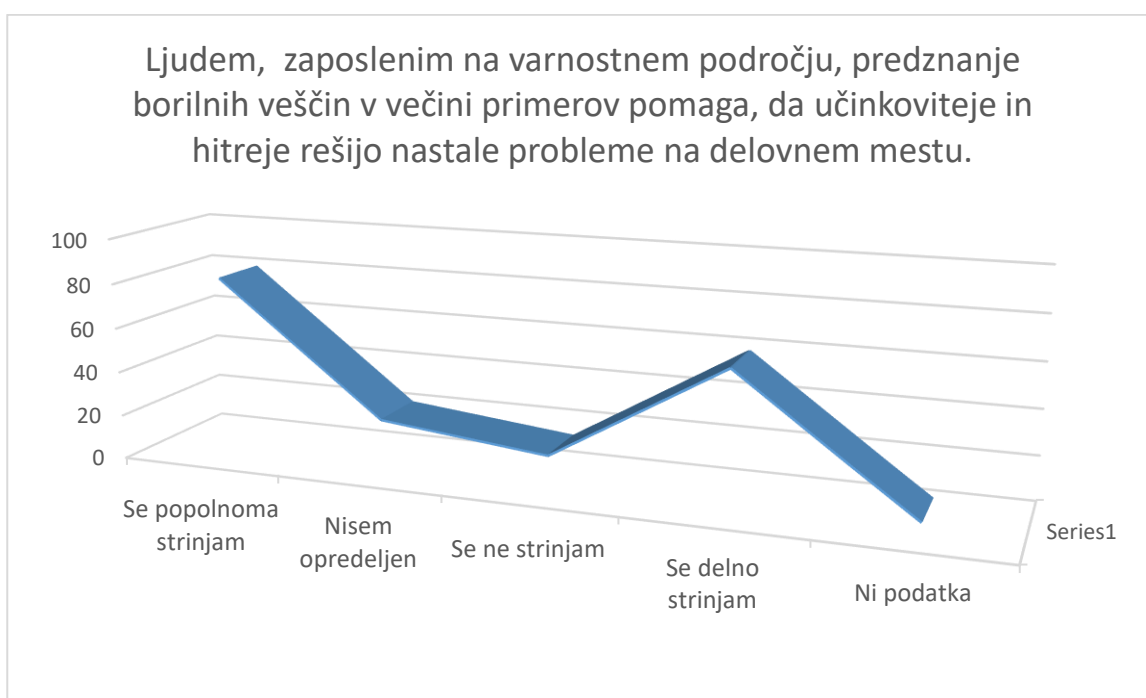
ne strinja. Nekatere izmed oseb, ki so rešile anketo, niso bile opredeljene glede trditve (14 %) oziroma odgovora niso podale.

Kljub nekaterim odgovorom pa rezultati te trditve potrjujejo naša predvidevanja, saj je večina anketirancev vseeno mnenja, da svojo varnost bolj zaupajo ljudem, ki imajo znanje borilnih veščin. S tem so pokazali svojo nezaupljivost v ostale zaposlene na tem področju.

Naslednja, četrta, trditev se je glasila: *»Ljudem, zaposlenim na varnostnem področju, predznanje borilnih veščin v večini primerov pomaga, da učinkoviteje in hitreje rešijo nastale probleme na delovnem mestu.«*

Podobno vprašanje smo zastavili tudi vsem trem udeležencem, ki so sodelovali v intervjuju. Vsi trije so tezo potrdili in dodali še primer, kako so nek dejanski problem s pomočjo tega znanja tudi rešili.

Zanimalo nas je tudi mnenje oseb, ki nimajo teh izkušenj. Odgovori so bili precej zanimivi in raznoliki, vseeno pa sta prevladala odgovora »Se popolnoma strinjam s trditvijo« (44 % odgovorov) in odgovor »Se delno strinjam« (33 % odgovorov). S trditvijo se ni strinjalo zgolj 8 % anketirancev, 13 % pa ni bilo opredeljenih glede trditve.



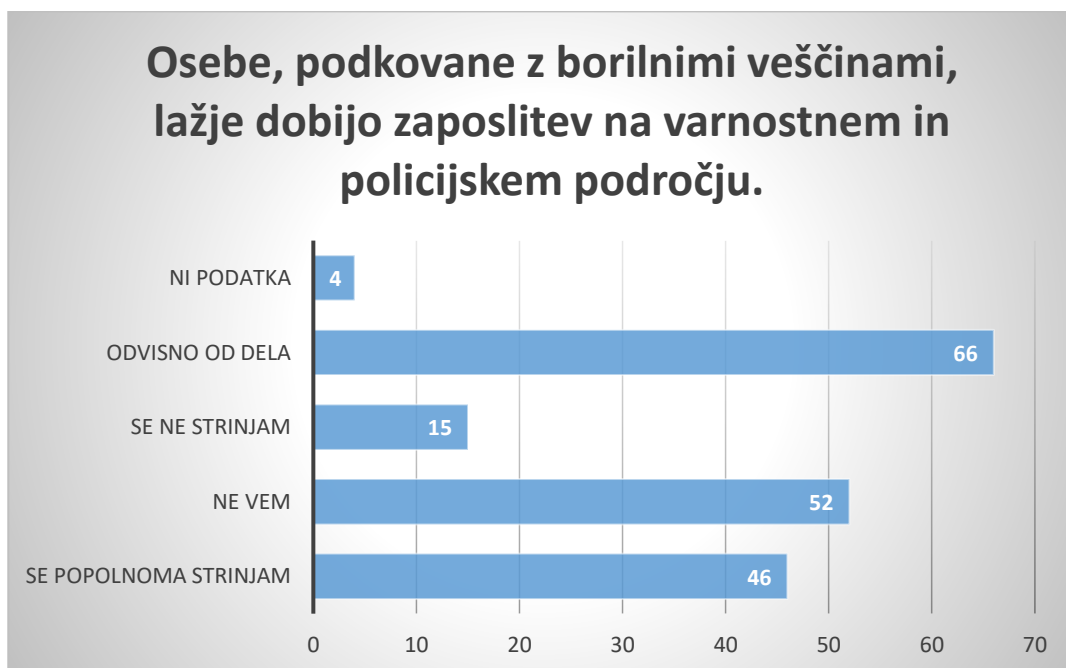
Graf 0.7: Kvaliteta reševanja problemov ljudi, zaposlenih na varnostnem področju, s predznanjem borilnih veščin

Ponovno je večina odgovorov takšnih, kot jih predvidevajo naše hipoteze.

Peta trditev se je glasila: *»Osebe, podkovanе z borilnimi veščinami, lažje dobijo zaposlitev na varnostnem in policijskem področju«*.

Vprašanje o zaposlitvi je tisto, ki bi nam močno olajšalo potrditev oziroma zavrnitev ene od hipotez, vendar so pridobljeni odgovori to dodatno otežili.

Anketiranci so bili glede odgovorov na to vprašanje precej neodločni in deljenih mnenj. Največ jih je sicer odgovorilo, da je to precej odvisno od dela (36 %). Četrtnina jih je odgovorila, da se popolnoma strinjajo s to trditvijo. Veliko število (28 %) je označilo odgovor Ne vem in s tem ni izrazilo svojega mnenja, kljub temu pa je bil odstotek ljudi, ki se s trditvijo niso strinjali, razmeroma majhen.

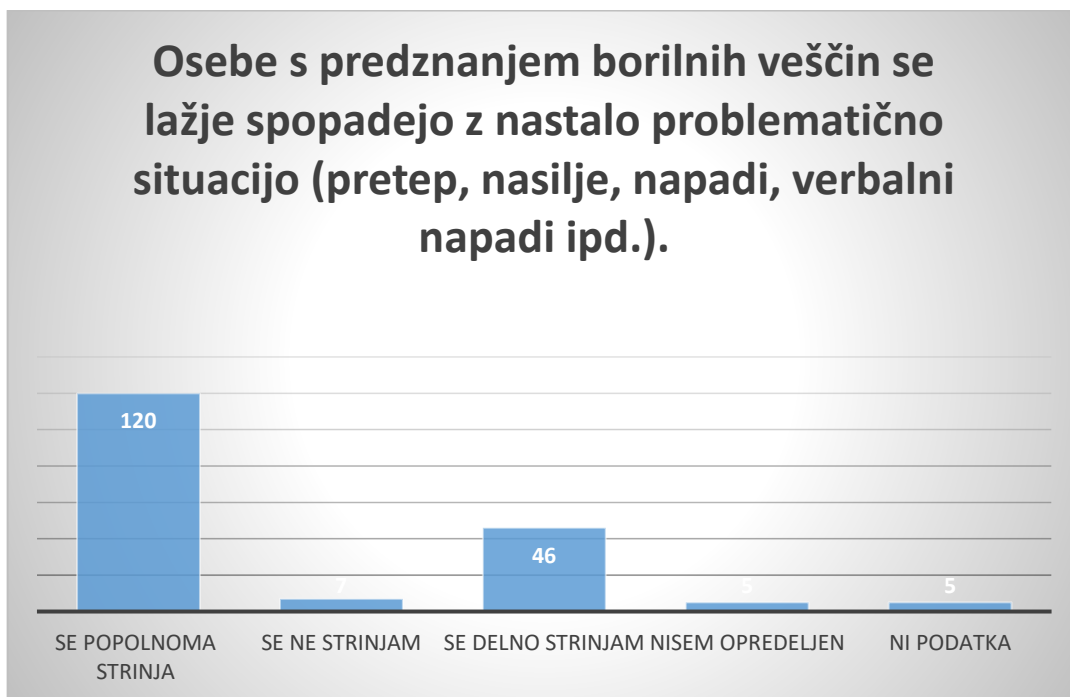


Graf 0.8: Možnost zaposlitve na področju varnosti za osebe, podkovanе z borilnimi veščinami

Raznolikost odgovorov pri tem vprašanju je bila precej pričakovana. Vsako delovno mesto ima svojo specifiko. Vodja varnostnega podjetja, ki v večini svoje delovne dni preživi v pisarni, ni toliko izpostavljen nevarnosti kot njegov delavec, ki varuje nočni lokal.

Šesta trditev se je glasila: *»Osebe s predznanjem borilnih veščin se lažje spopadejo z nastalo problematično situacijo (pretep, nasilje, napadi, verbalni napadi ipd.).«*

Veliko več kot polovica anketirancev se je popolnoma strinjala s to trditvijo (66 %), četrtnina jih je označila, da se s trditvijo delno strinjajo, 3 % anketirancev se ni opredelilo, sedem oseb (4 %) pa je mnenja, da ta trditev ne drži.



Graf 0.9: Spopadanje z nastalo problematiko

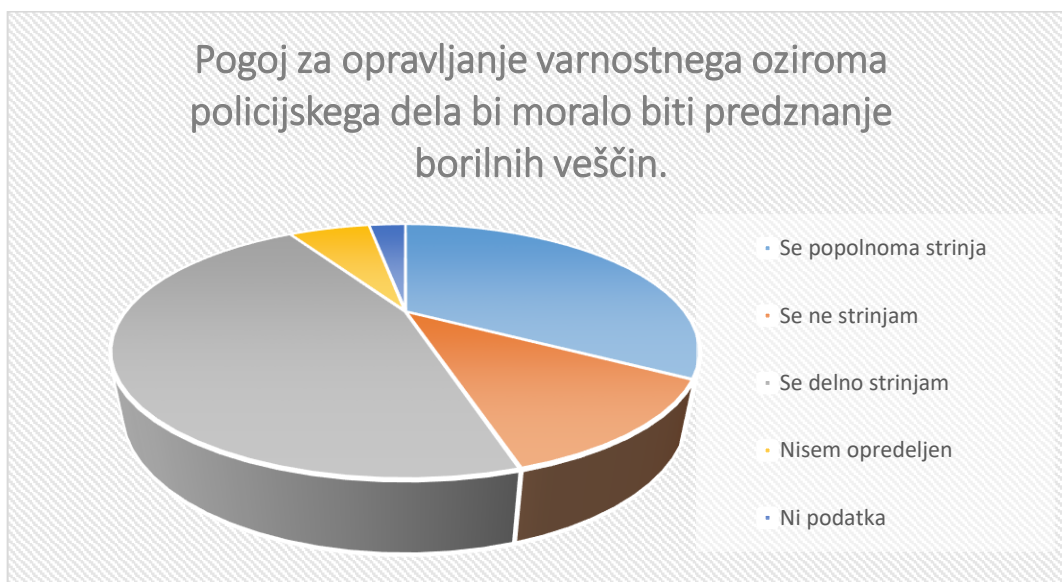
Podobno vprašanje je bilo postavljeno tudi vsem trem udeležencem intervjuja, ki so prav tako potrdili tezo in opisali po en primer, kako so rešili nastalo problematiko s svojim znanjem borilnih veščin.

Bistvo večine borilnih veščin je onesposobiti nasprotnika in samoobramba. Borilne veščine učijo tudi samokontrolo tako, da se osebe, večče borilnih veščin, mnogo bolje spopadajo s takšno problematiko, kar lepo prikazuje graf 9.9.

Sedma trditev je bila: *»Pogoj za opravljanje varnostnega oziroma policijskega dela bi moralo biti predznanje borilnih veščin.«*

Pri tej trditvi smo želeli izvedeti, kako velik pomen pripisujejo ljudje borilnim veščinam v varnostnih organizacijah. Odgovori na prejšnja vprašanja so pokazali, da velik pomen pripisujejo predhodnemu znanju borilnih veščin, tukaj pa smo želeli ugotoviti, ali si ljudje predstavljajo varovanje tudi brez tega predznanja oziroma ali se jim predznanje ne zdi nujno potrebno.

S trditvijo se je popolnoma strinjalo zgolj 33 % anketirancev, 46 % se je s trditvijo delno strinjalo, medtem ko se 12 % anketiranih oseb s trditvijo ni strinjalo, 6 % pa jih ni bilo opredeljenih.

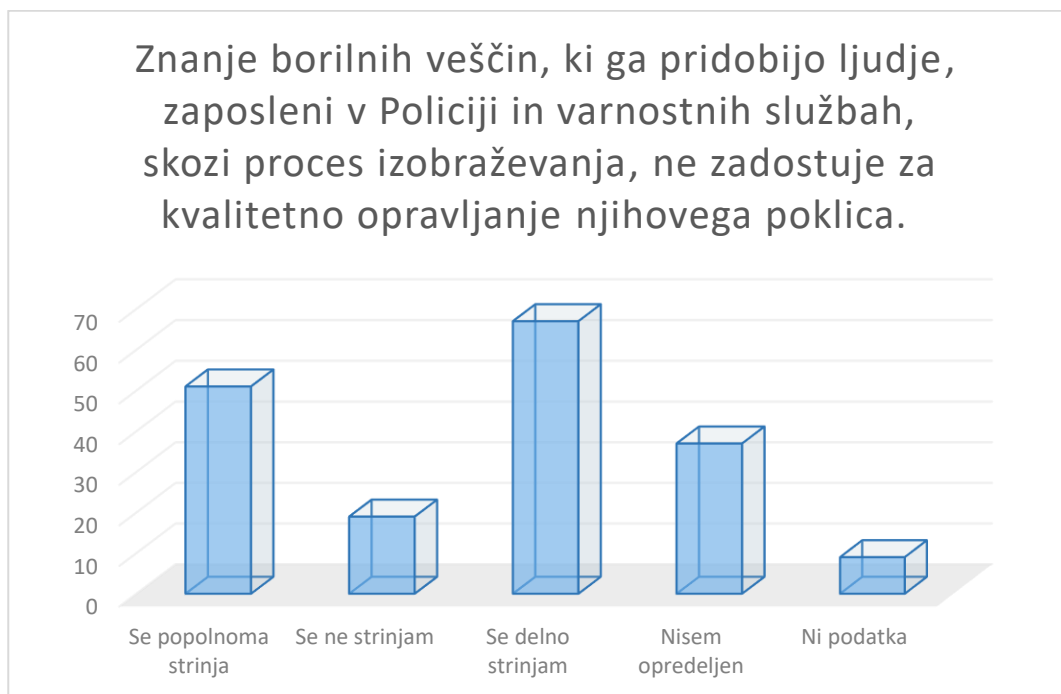


Graf 0.10: Pogoj za opravljanje varnostnega oziroma policijskega dela bi moralo biti predznanje borilnih veščin

Graf 9.10 nam lepo prikaže stopnjo neodločnosti ljudi glede te tematike, saj je večina oseb izbrala trditev, s katero se le delno strinja.

Zadnja, osma, trditev se je glasila: »Znanje borilnih veščin, ki ga pridobijo ljudje, zaposleni v Policiji in varnostnih službah, skozi proces izobraževanja, ne zadostuje za kvalitetno opravljanje njihovega poklica.«

Odgovori na zadnjo trditev so bili podobni prejšnjim odgovorom. Čeprav so bili odgovori precej razdeljeni, se je večina anketiranih oseb s trditvijo zgolj delno strinjala (37 %). Popolnoma je podprlo to trditev 28 % anketirance, le 10 % se s trditvijo ni strinjalo, 20 % pa jih je bilo neopredeljenih.



Graf 0.11: Zadovoljivost znanja borilnih veščin v varnostnih organizacijah

Po naših raziskavah takšno znanje zadošča za določene varnostne službe. Osebam, ki delujejo v okoljih, v katerih so izraziteje izpostavljene nevarnostim, to znanje ni dovolj.

Dodatno izobraževanje in usposabljanje bi moralo biti obsežnejše za večjo kvaliteto opravljanja poklica.

5.4 Primerjava intervjuvanih oseb in intervjujev

V opravljenih kratkih intervjujih so sodelovale tri osebe, za katere menimo, da so na visokem komunikacijskem nivoju in primerne za pomoč pri diplomskem delu. Skupno vsem trem je seveda delo v varovanju in šport. Vse tri osebe veljajo za zelo uspešne na športnem področju kot tudi na varnostnem. Zanimiva je primerjava med generacijami, saj je g. Jurij Orač že upokojeni nekdanji miličnik, g. Mitja Čokl še zmeraj aktivno deluje na zelo zahtevnem varnostnem področju, medtem ko g. Darko Zarič opravlja zelo kompleksno in spoštovanja vredno varnostno funkcijo pri podjetju Aktiva.

Opazili smo, da so na enaka vprašanja odgovarjali precej prilagojeno svoji praksi. Vsak od intervjuvanih se je zatekel k svojemu področju, medtem ko ni noben posebne pozornosti polagal svojemu športu.

1. vprašanje: Zakaj ste si izbrali ravno borilne veščine in kako borilne veščine vplivajo na potek vašega življenja? Kdo vas je usmeril k borilnim veščinam in katere so najboljše stvari, ki so se vam zgodile na področju borilnih veščin?

Vse tri osebe so podale pozitiven odgovor na prvo vprašanje glede borilnih veščin in svojega življenja. Prav tako so vsi ostali v borilnih veščinah še do danes in imajo povedati o njih golj in samo lepe ter pozitivne stvari.

2. vprašanje: Kako bi opisali izkušnje vašega dela v varovanju? Ali mislite, da ste delo opravljali kvalitetno, da ste primerni za to delo in komu bi takšno delo priporočili?

Na drugo vprašanje je bil odgovor podoben pri vseh treh, če ga povežemo z njihovo stroko. G. Darko Zarič in g. Jurij Orač sta odgovorila, da so jima borilne veščine pripomogle predvsem k izboljšanju samokontrole in sproščanju stresa. G. Jurij Orač je bil zaradi predznanja borilnih veščin celo uvrščen v takratno specialno enote Milice. Tudi g. Mitju

Čoklu je pri njegovem napornem delu v nočnem klubu znanje borilnih veščin prišlo še kako prav za hitro in učinkovito odpravljanje neredov in težav.

3. vprašanje: Kako bi ocenili težavnost vašega dela v varovanju?

Glede težavnosti imamo pri vseh treh precej različne odgovore. Delo varnostnika v nočnem klubu, polnem vinjenih ljudi, je seveda tako psihično kot, zaradi nočnega delovnega časa, fizično naporno in predvsem premalo cenjeno med ljudmi. Z vidika miličnika je g. Jurij Orač povedal, da je bilo njegovo delo spoštovanja vredno in za takratne čase tudi zelo pozitivno. Povedal je, da je bilo delo na intervencijah težko, v katerih pa je, zahvaljujoč znanju borilnih veščin in splošne dobre usposobljenosti, zelo uspešno saniral probleme. Težavnost dela v varovanju pa dobi drugačno razsežnost v primeru dela, ki ga opravlja g. Darko Zarič. Njegovo delo bi morda s fizičnega vidika ocenili kot najmanj naporno, je pa vsekakor na najvišji funkciji in glede na operativno-izvedbeno funkcijo je delo sam ocenil z najvišjo stopnjo težavnosti.

4. vprašanje: Ali bi znanje borilnih veščin postavili kot bistveno pri merjenju kvalitete dela v varovanju in kako je pri vas to vplivalo za odločitev tega dela?

Pri četrtem vprašanju smo naleteli na prvo veliko razliko med odgovori. G. Jurij Orač in g. Mitja Čokl sta znanje borilnih veščin ocenila kot bistveno pri opravljanju varovanja, medtem ko je g. Darko Zarič dal prednost znanju psihologije in poznavanju vedenjskih odnosov. Odgovori so precej logični, saj sta g. Mitja Čokl in g. Jurij Orač verjetno znanje borilnih veščin v praksi morala uporabiti večkrat kot Darko in sta zato ocenila, da je znanje bistveno, delo g. Darka Zariča pa je precej bolj mentalno naporno.

5. vprašanje: Ste zaradi vašega predznanja borilnih veščin lažje dobili to zaposlitev, kot bi sicer?

Tudi pri tem vprašanju je prišlo do razlik med odgovori intervjuvancev. G. Mitja Čokl je svojo službo dobil predvsem zaradi predznanja borilnih veščin, g. Jurij Orač je imel vključeno izobraževanje borilnih veščin že v programu za šolanje, medtem ko pri delu g. Darka Zariča samo znanje borilnih veščin ni imelo bistvenega pomena.

6. vprašanje: Ali ocenjujete, da so ljudje s predznanjem borilnih veščin primernejši za takšna dela in zakaj?

Tukaj so bili odgovori vseh intervjuvancev enotni. Povedali so, da so osebe s predznanjem borilnih veščin primernejše za opravljanje takšnega poklica. Kljub temu so mnenja, da ne igra glavne vloge le znanje udarcev, blokov in strokovnih prijemov, temveč so vsi trije poudarili, da ti borilne veščine dajo veliko več kot samo znanje v boju. G. Mitja Čokl je še dodal, da za njegovo področje (delo varnostnika v nočnem klubu) veliko pripomore tudi izgled in pojava samega varnostnika.

7. vprašanje: Bi lahko opisali en primer (če se je kdaj zgodil), ko ste uporabili znanje borilnih veščin v vašem poklicu in ste s tem uspešneje rešili nastalo situacijo?

Zelo zanimivo vprašanje, na katerega smo dobili tudi pričakovane odgovore. Vsi trije so opisali situacijo, ki so jo rešili z znanjem borilnih veščin. V primeru, da bi bilo to znanje slabše oziroma ga ne bi bilo, bi se lahko situacija spremenila v hujšo. Strokovne prijeme oziroma fizično silo, podkrepljeno s strokovnostjo, sta g. Jurij Orač in g. Mitja Čokl uporabljala praktično na dnevni bazi. Zelo lep in predvsem natančno opisan dogodek je na to vprašanje podal g. Jurij Orač.

8. vprašanje: Ste dobili kdaj občutek, da so se ljudje zaradi vašega znanja borilnih veščin počutili bolj varno, kot bi se sicer?

Vsi trije imajo občutek oziroma so kdaj začutili, da se ostali ljudje, ki vedo za njihovo usposobljenost, počutijo v njihovi bližini bolj varno, kot bi se sicer.

9. vprašanje: Ali menite, da bi bilo predznanje borilnih veščin nujno potrebno za opravljanje takšnega poklica oziroma ali so dovolj zgolj osnove?

Potrebno stopnjo poznavanja borilnih veščin so vsi trije označili kot relativno glede na naravo dela, ki ga nekdo opravlja. Nekdo, ki opravlja terensko in nevarno delo, bi moral nujno obvladati borilne veščine, medtem ko je za nekoga drugega na manj nevarni poziciji

dovolj, če pozna zgolj osnove. G. Jurij Orač je še pripomnil, da bi moral vsak, ki opravlja takšno delo, skozi nek ciklus priprav in šolanja.

10. vprašanje: Kakšno je vaše mnenje o tem, da bi znanje borilnih veščin nadomestilo hladno ali strelno orožje v varovanju?

Vprašanje ni imelo bistvenega pomena pri odgovorih na zastavljene hipoteze. S tem vprašanjem smo hoteli zgolj preveriti, ali kdo od intervjuvancev zelo preferira borilne veščine. Dobili smo pričakovane odgovore. Vsi trije intervjuvanci so bili mnenja, da hladnega in strelnega orožja ni mogoče nadomestiti z borilnimi veščinami. G. Jurij Orač je poudaril, da znanje borilnih veščin na distanci ne koristi, g. Mitja Čokl je pripomnil, da bi s tem izzvali večje število incidentov, g. Darko Zarič pa je morda malce dvomljivo celo pomislil na to, vendar se mu dozdeva, da bi to vodilo k večji uporabi fizične sile.

5.5 Zaključek raziskav

Z odgovori na zastavljena vprašanja smo izredno zadovoljni. Na plano je prišla predvsem njihova strokovnost in odlična usposobljenost ter vrhunsko opravljanje njihovega poklica. Pričakovano in dobrodošlo je bilo, da je vsak vprašanja prilagodil svojemu poklicu.

Za zaključek bi se radi še enkrat zahvalili vsem trem osebam za sodelovanje in strokovne odgovore. V primeru, da bi upoštevali zgolj odgovore intervjujev, bi prve tri hipoteze potrdili, zadnjo pa ovrgli, saj je zgolj eden od treh poudaril, da je zaradi svojega predznanja borilnih veščin lažje dobil zaposlitev.

Zelo zanimivo je tudi, da so vsi borilne veščine označili kot izredno pozitivne pri delu na področju varovanja in pri tem niso poudarjali zgolj samega znanja za bojevanje. Vsem so borilne veščine pokazale pot k pravilnemu načinu življenja, odlični samokontroli in na koncu tudi zelo dobri rekreaciji.

6 Testiranje hipotez

Za potrditev oziroma zavrnitev hipotez bomo uporabili rezultate, ki smo jih pridobili v raziskavi, torej odgovore, ki smo jih pridobili s pomočjo intervjujev, in odgovore na anketna vprašanja.

Hipoteza 1: *»Osebe, ki se ukvarjajo z borilnimi športi, so bolj kvalificirane za opravljanje varnostnih služb in policijske dejavnosti kot ostale osebe.«*

Skozi splošen pogovor z ljudmi bi lahko to hipotezo potrdili skorajda brez dodatnih raziskav, kar pa ne bi bilo dokazano. Opravljeni intervjuji in rešene ankete pa so to hipotezo tudi potrdili. Vse tri osebe, ki so sodelovale v intervjujih, so naše razmišljanje potrdile zaradi različnih razlogov. Prav tako so tudi rezultati ankete pokazali, da se kar 69 % ljudi s tem popolnoma strinja, medtem ko se jih 25 % delno strinja.

Pri odgovoru na prvo postavljeno hipotezo torej ni bistvenega razmišljanja o izidu. Prvo hipotezo lahko, glede na pridobljene rezultate, potrdimo.

Hipoteza 2: *»Državljeni bolj zaupajo svojo varnost ljudem s predznanjem borilnih športov kot ostalim.«*

Tekom raziskave smo ugotovili, da so ljudje, ki se ukvarjajo z borilnimi veščinami, samozavestnejši in fizično bolj pripravljeni kot drugi, zato se počutijo bolj varno. G. Mitja Čokl, g. Jurij Orač in g. Darko Zarič so drugo hipotezo potrdili s tem, ko so povedali, da se tudi ljudje v njihovi bližini počutijo bolj varno. Prav tako so rezultati ankete pokazali, da se kar 64 % ljudi strinja z naslednjo trditvijo: *»Kot državljan Republike Slovenije bolj zaupam svojo varnost ljudem s predhodnim znanjem borilnih veščin.«*

Na podlagi pridobljenih rezultatov lahko tudi drugo hipotezo potrdimo.

Hipoteza 3: *»Uporaba znanja borilnih športov je velikokrat rešila problem, ki bi ga brez znanja težko rešili.«*

Pri odgovorih na zastavljena vprašanja v intervjujih so vsi trije udeleženci opisali po en primer, ko jim je znanje borilnih veščin prišlo prav in kako so s tem znanjem rešili nastali problem. Večina odgovorov je podanih na način, da se jasno vidi njihovo strinjanje s trditvijo, ki smo si jo zastavili za tretjo hipotezo.

Tudi rezultati anketnega vprašalnika so pokazali, da se ljudje strinjajo, da je prav znanje iz borilnih veščin tisto, katero pogosto rešuje nastale probleme. Določenega vprašanja na to temo sicer v anketi ni bilo, smo pa lahko npr. iz šeste trditve: *»Osebe s predznanjem borilnih veščin se lažje spopadejo z nastalo problematično situacijo (pretep, nasilje, napadi, verbalni napadi ipd.)«* in četrte trditve: *»Ljudem, zaposlenim na varnostnem področju, predznanje borilnih veščin v večini primerov pomaga, da učinkoviteje in hitreje rešijo nastale probleme na delovnem mestu«* razbrali mnenja anketirancev. Rezultati sicer niso bili popolnoma enotni, vendar se je vseeno večina anketiranih oseb odločila tako, da lahko tudi to hipotezo potrdimo.

Hipoteza 4: *»Mojstri borilnih veščin hitreje dobijo zaposlitev na varnostnem področju.«*

Rezultati, ki smo jih pridobili v intervjujih, so bili različni, načeloma pa so bili vsi trije udeleženci mnenja, da je to odvisno od poklica, ki se opravlja na varnostnem področju. Enakega mnenja so bili tudi udeleženci, ki so rešili anketni vprašalnik.

Ker na podlagi rezultatov nimamo jasne slike, zadnje hipoteze ne moremo potrditi.

Varnostno področje je precej veliko, saj zahteva znanje borilnih veščin, vendar ne na vseh področjih. Znanje teh veščin je nujno potrebno zgolj na področjih, kjer je potrebno fizično varovanje.

7 Zaključek

Cilj diplomske naloge je bil približati ljudem povezavo med varnostnimi službami in borilnimi veščinami. Osebe, ki so sodelovale v opravljenih intervjujih, so diplomsko nalogo sprejele zelo dobro in z veseljem pripomogle k naši raziskavi. V izredno zanimivih odgovorih na vprašanja so se skrivali praktično vsi odgovori, ki smo jih potrebovali za zavrnitev ali potrditev zastavljenih hipotez. Izkušnje, ki jih imajo intervjuvane osebe, so potrdile naša ugibanja.

Zaradi večjega števila udeležencev smo, kljub temu da smo intervjuje opravili z osebami, ki imajo izkušnje tako z borilnimi veščinami kot z varovanjem, nekoliko več pozornosti namenili rezultatom ankete. Na podlagi teh smo namreč pridobili še ostale odgovore, ki smo jih potrebovali za analizo zastavljenih hipotez.

Tekom pisanja diplomske naloge smo prejeli tudi ogromno pozitivnih odzivov od ljudi, ki niso povezani z nobeno od raziskovalnih tem in so sodelovali v naši raziskavi. Ker nismo želeli izpostavljati nobene od borilnih veščin, čeprav smo širše predstavili karate, tajski boks in MMA, smo v raziskavi in predstavitvah pozornost namenili tudi splošnim borilnim veščinam. Ugotovili smo, da se Policija in varnostne organizacije v večini primerov izobražujejo iz borilnih veščin MMA in ju-jitsu tehnik. V velikem razvoju je predvsem novo nastala borilna veščina MMA, ki se je poslužujejo praktično vse varnostne organizacije.

Pozitivno dejstvo je, da tudi slovenska policija zadnja leta dela na povečanju tehnične usposobljenosti zaposlenih ljudi z borilnimi veščinami, kar samo potrjuje rezultate naše raziskave.

Izkušnja komuniciranja z ljudmi o temi diplomske naloge si vsekakor zasluži pozitiven predznak. Osebna varnost in varovanje svojega premoženja je pri ljudeh vsekakor primarnega pomena in ob takšnih raziskavah na tovrstne dogodke pomislimo še prej. Višja

stopnja izobrazbe, večja podkovanost iz borilnih veščin in večja finančna podpora za ljudi, ki delajo na področju fizičnega varovanja, bi vsekakor pripomogle k še boljši varnosti v našem okolju, s tem pa tudi k bolj mirnemu in predvsem kvalitetnejšemu življenju.

Viri in literatura

- About vale tudo.* (14. 4. 2014). *Carlson Gra-cie Trainig Center.* Pridobljeno na <http://www.pythonbjj.com/Vale-Tudo.html>.
- Ančnik, T. (2005). *Karate-Do za mojstre.* Ljubljana: IHRŠ, Inštitut za humanistične raziskave v športu.
- Bajželj, D. (2002). *Policija.* Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
- Breznik, B. (1999). *Osnove tradicionalnega karateja.* Ravne na Koroškem: Ivko.
- Buzan, B. (1983). *People, States and Fear, The National Security Problem in International Relations.* Whatsheaf Book; Sussex, Brighton.
- Čas, T. (2007). *Zasebno varovanje za uporabnike varnostnih storitev.* 1. izdaja. Radlje ob Dravi. Atelje, Kresnik.
- Čas, T. (2010). *Policijsko pravo.* Ljubljana: Čas – Zasebna šola za varnostno izobraževanje.
- Čelik, P. (1991). *Policiji.* Ljubljana: Delo.
- Čelik, P. (2001). *Slovenski orožniki 1918–1941.* Ljubljana: Društvo za preučevanje zgodovine, literature in antropologije.
- Gale, J. (1997). *Boks: Skrivnosti plemenite umetnosti.* Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Gorše, L. (2012). *Moč v borilnih športih. Teorije, zakoni, načela, metode in primeri vadb moči v borilnih športih.* Ljubljana: Samozaložba.
- Grizold A. (1992). *Oblikovanje slovenske nacionalne varnosti.* Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Harder, J. (2017). *Ten years later PRIDE FC still looks like a comic book to life.* Fightland blog. Pridobljeno na <http://fightland.vice.com/blog/ten-years-later-pride-fc-still-looks-like-a-comic-book-come-to-life>.
- Hatrack, S. (2017). *Greatest kickboxers of all time.* Pridobljeno na <http://combatsportsinsider.com/2017/09/25/greatest-kickboxers-of-all-time/>.
- History of MMA. (14.4.2014). *Timetoast.* Pridobljeno na <http://www.timetoast.com/timelines/history-of-mma>.
- Jakhel, R. (1994). *Moderni športni karate.* Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Javoršek, L. (2008). *Te-dlan.* Maribor: KZ WKSA.

- Karate zveza Slovenije. (b. d.). *Zgodovina slovenskega karateja*. Pridobljeno na <https://www.karate-zveza.si/razvoj-karateja-v-sloveniji/>.
- Kolenc, T. (2002). *Slovenska policija*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
- Kouri, J. (1994). *Should martial arts be part of security?*. Security management. Pridobljeno na <https://www.questia.com/magazine/1G1-16119071/should-martial-arts-be-part-of-security>.
- Logar, G. (2008). *Zgodovina borilnih veščin*. Pridobljeno na <http://www.cenim.se/vadba/zgodovina-borilnih-vescin/>.
- Lopolis. (2018a). *Borilne veščine. Tajski boks*. Pridobljeno na <https://www.lopolis.si/?MeniZgorajID=5&MeniID=55&StranID=78>.
- Lopolis. (2018b). *Borilne veščine. MMA*. Pridobljeno na <https://www.lopolis.si/?MeniZgorajID=5&MeniID=55&StranID=72>.
- Lopolis. (2018c). *Borilne veščine. Karate*. Pridobljeno na <https://www.lopolis.si/?MeniZgorajID=5&MeniID=55&StranID=77>.
- Markelj, P. (2014). *Borilne veščine kot prisilno sredstvo v policiji*. Diplomsko delo. Fakulteta za šport, Ljubljana.
- Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (b. d.). *Delovna področja*. Pridobljeno na <https://www.policija.si/index.php/sl/delovna-podroja>.
- Muay thai masters. (b. d.). *Muay thai masters academy*. Pridobljeno na http://www.muaythaimastersacademy.com/?page_id=13.
- Muay thai Slovenija. (b. d.). *Kako je nastal Muay thai*. Pridobljeno na <http://muaythai.si/zgodovina/>.
- Olimpijski komite Slovenije. (b. d.). *Karate*. Pridobljeno na <http://stara.olympic.si/sportne-igre/sportne-panoge/neolimpijske-sportne-panoge/karate>.
- Pestar, J. (27. 3. 2013). *Kruti športi: Tajski boks*. Pridobljeno na <https://moski.hudo.com/sport/rekreacija/kruti-sporti-tajski-boks/>.
- Policijska pooblastila – statistika*. (2017). Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija. Pridobljeno na <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/DrugiDogodki/PolicijskaPooblastila/UporabaPS2017.pdf>.

- Potokar, M. in Kovačič, A. (b. d.). Zagotavljanje osebne varnosti in znanje borilnih veščin. Pridobljeno na <http://www.varensvet.si/zagotavljanje-osebne-varnosti-in-znanje-borilnih-vescin-2/>.
- Policija. (2018). *Poročilo o uporabi prisilnih sredstev in napadih na policiste v letu 2018*. Pridobljeno na <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/DrugiDogodki/PolicijskaPooblastila/UporabaPS2017.pdf>.
- Priročnik za uporabo fizične sile v policiji. (2007). Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve RS, Policija.
- Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije. (1993). Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.
- Sitar, V. (2001). *Kickboks: nastanek in razvoj v svetu in pri nas*. Ptuj: Samozaložba.
- Priročnik za uporabo fizične sile v policiji. (2007). Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve RS, Policija.
- Trost, R. (2012). *Oris uechi ryu arateja v Slovenji in razvoj karate kluba Kranj*. (Diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Vučkovič, V. in Šimenko, J. (2014). *Mešane borilne veščine v Sloveniji*. Revija šport. Pridobljeno na <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-KKX6XVRX/e64662c3-bf59-4d72-ba45-276f66155c1a/PDF>.
- Vogrinc, S. (1999). *Karate med tradicijo in športom*. Ptuj: Milenium.
- Vogrinc, S. (1996). *Karate v Sloveniji*. Ptuj: Akademija borilnih športov.
- Vovko, Š. (2013). *Karate vrtec*. (Diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Wickam, G. (2018). *Rekreacija in sport. Kaj je Muay thai*. Pridobljeno na <http://www.healthguidance.org/entry/14876/1/what-is-muay-thai.html>.
- Zakon o nalogah in pooblastilih policije (ZNNPol). (2013). *Uradni list RS*, (15/13).
- Zakon o organiziranosti in delu v policiji (ZOPPol). (2013). *Uradni list RS*, (15/13).
- Zakon o zasebnem varovanju (ZZasV-1). (2011). *Uradni list RS*, (17/11).
- Zakon o notranjih zadevah (ZNZ). (1980). *Uradni list RS*, (28/80).
- Žaberl, M. (2009). *Uporaba prisilnih sredstev*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.

Priloga A: Intervju 1

Opomba: Intervjuji so v dejanski obliki, rešeni s strani osebe, ki je podala odgovore, zato morda niso slovnično pravilni in je možnost določenih napak.

Intervju z g. Darkom Zaričem

Zakaj ste si izbrali ravno borilne veščine in kako borilne veščine vplivajo na potek vašega življenja? Kdo vas je usmeril v borilne veščine in katere so najboljše stvari, ki so se vam zgodile na področju borilnih veščin?

Sem karateist. V to borilno veščino, danes olimpijsko športno panogo, me je usmeril oče, ki je v mladosti prav tako treniral karate. V karateju se mi je pravzaprav zgodilo vse, najlepše in najslabše življenjske izkušnje, odlični in malo manj odlični športni dosežki, ljubezni itd.

Kako bi opisali izkušnje vašega dela v varovanju (oz. policiji)? Ali mislite, da ste delo opravljali kvalitetno, da ste primerni za to delo in komu bi takšno delo priporočili? Glede na trenutno funkcijo mi treniranje karateja bolj pomaga pri obvladovanju vsakodnevnega stresa, razumevanju zakonite uporabe fizične sile varnostnikov ter prenašanje znanja in izkušenj nanje. Glede na specifike je karate vsekakor prava oblika treniranja samokontrole in spoštovanja nasprotnika, prav tako pa odlična rekreacijska vadba.

Kako bi ocenili težavnost vašega dela v varovanju?

Glede na operativno-izvedbeno funkcijo bi jo lahko označil z najvišjo oceno.

Ali bi znanje borilnih veščin postavili kot bistveno pri merjenju kvalitete dela v varovanju in kako je pri vas to vplivalo za odločitev tega dela?

Ne, ta teza nikakor ne more držati v popolnosti. Menim, da je precej bolj pomembno znanje psihologije, poznavanje vedenjskih vzorcev, postopkov verbalnega obvladovanja sogovornika ter veščin prave, pozitivne komunikacije, ki že v izhodišču vodi k razreševanju morebitnih sporov.

Ste zaradi vašega predznanja borilnih veščin lažje dobili to zaposlitev, kot bi sicer?

Nikakor, za moje področje dela so pomembne predvsem organizacijske in komunikacijske sposobnosti.

Ali ocenjujete, da so ljudje s predznanjem borilnih veščin primernejši za takšna dela in zakaj?

Morebiti, predvsem iz vidika obvladovanja stresnih situacij, učinkovitem reagiranju v primeru kriznih situacij, dobri samodisciplini, osebni urejenosti in spoštljivosti.

Bi lahko opisali en primer (če se je kdaj zgodil), ko ste uporabili predhodno znanje borilnih veščin v vašem poklicu in ste s tem uspešneje rešili nastalo situacijo?

Da, primer uporabe fizične sile pri izvajanju ukrepa zadržanja storilca KD. Storilca sem med bežanjem uspel obvladati, uporabiti strokovni prijem in strokovni met ter ga zadržati do prihoda policije.

Ste dobili kdaj občutek, da so se ljudje zaradi vašega znanja borilnih veščin počutili bolj varno, kot bi se sicer?

Pri tistih, ki me poznajo vsekakor.

Ali menite, da bi bilo predznanje borilnih veščin nujno potrebno za opravljanje takšnega poklica oziroma ali so dovolj zgolj osnove?

Menim, da so osnove že dovolj. A vsi, ki izvajajo bolj terensko operativne naloge, pa bi se morali s tem dnevno ukvarjati.

Kakšno je vaše mnenje, da bi znanje borilnih veščin nadomestilo hladno ali strelno orožje v varovanju?

Vsaka stvar ima dve plati, saj po eni strani vodi to k večji strokovnosti in usposobljenosti varnostnega osebja, ki bi morali dnevno trenirati in obnavljati postopke in ukrepe samoobrambe. Po drugi strani pa to lahko pomenilo večjo uporabo fizične sile v praksi, saj bi varnostno osebje lahko to izkoriščalo z dnevnim pretepanjem obiskovalcev (primer

Global) ali pa bi nepravilno izkoriščali možnosti "obračunavanja (preizkusa)" z varnostnim osebjem, vedoč, da slednji pri svojem delu ne uporabljajo plinskih razpršilcev, kovinskih lisic, strelnega orožja (gumijevk ...).

Vaše mnenje o diplomski nalogi in dodatki k vprašanjem.

Zanimivo, še bolj pa se mi bo zdelo zanimivo prebiranje že končane diplomske naloge in njenih zaključkov.

Priloga B: Intervju 2

Intervju z g. Mitjem Čoklom

Zakaj ste si izbrali ravno borilne veščine in kako borilne veščine vplivajo na potek vašega življenja? Kdo vas je usmeril v borilne veščine in katere so najboljše stvari, ki so se vam zgodile na področju borilnih veščin?

Z borilnimi veščinami sem se začel ukvarjati, ker sem bil šibkejši od starejših otrok v osnovni šoli in sem imel željo, da bi se tako lažje izognil njihovemu nadlegovanju. Nekega dne sem zagledal reklamni plakat in sem doma izrazil željo, da bi začel trenirati karate. Med dobre stvari bi lahko štel zdravo telo, kondicijo, koordinacijo, samodisciplino, prepotoval veliko sveta z reprezentanco ...

Kako bi opisali izkušnje vašega dela v varovanju? Ali mislite, da ste delo opravljali kvalitetno, da ste primerni za to delo in komu bi takšno delo priporočili?

Svoje delo sem opravil zadovoljivo ... nisem se vedno držal vseh pravil, ampak sem imel vedno dober odzivni čas, nikogar nisem poškodoval s svojimi ukrepi ... po navadi sem uporabil davljenje ... dokler se niso umirili ... vsekakor varovanje ni za ljudi, ki bi se radi izživljali s pretepanjem, ampak za miroljubne.

Kako bi ocenili težavnost vašega dela v varovanju?

Nekateri večeri so bili težavni zaradi dolgega časa, nekateri pa zaradi težavnih gostov, saj je bilo treba neprestano posredovati. Težko je tudi ostati miren, ko te nizkotneži provocirajo, saj vedo, da jih ne smeš napasti.

Ali bi znanje borilnih veščin postavili kot bistveno pri merjenju kvalitete dela v varovanju in kako je pri vas to vplivalo za odločitev tega dela?

Znanje v pravih rokah je zelo koristno, v nepravih pa problem. Meni je vsekakor koristilo in brez usposobljenosti ne bi sploh pomislil na tako delo.

Ste zaradi vašega predznanja borilnih veščin lažje dobili to zaposlitev, kot bi sicer?

Če ne bi bil borec, me naročnik sploh ne bi zaposlil.

Ali ocenjujete, da so ljudje s predznanjem borilnih veščin primernejši za takšna dela in zakaj?

Po moje je lahko varnostnik tisti, ki je sposoben ali pa je takšna pojava, da s svojim izgledom odvrne potencialne problematike in uveljavi svojo voljo ... najbolje pa je kombinacija obojega.

Bi lahko opisali en primer (če se je kdaj zgodil), ko ste uporabili predhodno znanje borilnih veščin v vašem poklicu in ste s tem uspešneje rešili nastalo situacijo?

Pri delu v diskoteki, kjer se zgrinja gruča vinjenih ljudi, je bilo takšnih primerov ogromno. Lahko bi rekel, da na dnevni bazi. Večkrat sem za umiritev napadov uporabil strokovne zvine in tehniko davljenja, sem pa zmeraj zadevo rešil na način, da nisem nikogar poškodoval in temu pripisujem prav moje predznanje borilnih veščin.

Ste dobili kdaj občutek, da so se ljudje zaradi vašega znanja borilnih veščin počutili bolj varno, kot bi se sicer?

Ne bi se izrazil varneje, je pa marsikdo pomislil, preden se je odločil ne ubogati mojih navodil na varovanem področju.

Ali menite, da bi bilo predznanje borilnih veščin nujno potrebno za opravljanje takšnega poklica?

Odkvisno od prostora, kjer se opravlja varovanje. Trgovski centri in podobne nezahtevne destinacije bi bila morda dovolj zgolj osebna pojava močne osebe in osnovno znanje. Zahtevnejše destinacije, kot so prireditve visokega tveganja, diskoteke, nogometne tekme in še kaj pa bi bilo predznanje skorajda nujno.

Kakšno je vaše mnenje o tem, da bi znanje borilnih veščin nadomestilo hladno ali strelno orožje v varovanju?

To se mi sploh ne bi zdelo primerno, saj bi s tem povečali število nezgod in incidentov.

Vaše mnenje o diplomski nalogi in dodatki k vprašanjem.

Zanimiva diplomska naloga, veseli me dejstvo, da je temo za diplomsko nalogo izbral moj športni varovanec in z veseljem sodelujem pri njej in se veselim pridobljenih rezultatov.

Priloga C: Intervju 3

Intervju z g. Jurijem Oračem

Zakaj ste si izbrali ravno borilne veščine in kako borilne veščine vplivajo na potek vašega življenja? Kdo vas je usmeril v borilne veščine in katere so najboljše stvari, ki so se vam zgodile na področju borilnih veščin?

Z borilnimi veščinami sem se podrobneje seznanil ob prihodu v srednjo miličniško šolo v Tacen leta 1974. Že prej sem eno leto treniral boks v TVD Partizanu Hrastnik. V prvem letniku srednje šole sem se najprej spoznal z borilno veščino Budokai karate, Jiu jitsu in judo, katere sem redno treniral vsa štiri leta.

Borilne veščine so mi dale smisel življenja. Z vsakodnevno vadbo in nenehnim izpopolnjevanjem mi dajejo vedno nov zagon, motivacijo in ohranjanje pri zdravem načinu življenja. Borilne veščine treniram zase in ne za druge.

V borilne veščine me ni nihče usmeril, bolje rečeno, impresioniral me je film »Čudežni karate«, ki je nas nekatere kadete pri prikazu v Tacnu navdušil v takšni meri, da smo začeli karate trenirati še bolj tradicionalno po vzoru Masutastu Oyame. Tudi Bruce Lee nas je navduševal, da so bile telovadnice vsak večer vedno polne. Tudi nunchaki so bili vedno pri roki in sestavni del borilnih treningov.

Imam veliko lepih trenutkov vezanih na borilne veščine. Še posebej pa se mi je vtisnila prva borba v življenju, ko sem imel komaj 15 let in sem se boril z največjim karateistom, ki je štel že 21 let in bil visok kar 195 cm. Na presenečenje vseh prisotnih in obeh trenerjev sem ga z veliko mero premišljenosti in taktike ugnal in ga z golimi rokami, brez kakršnihkoli ščitnikov premagal z maksimalnim rezultatom 2:0. Zame je bil to najlepši trenutek v življenju, saj sem dokazal, da je lahko vsak premagljiv.

Kako bi opisali izkušnje vašega dela v varovanju (oz. policiji)? Ali mislite, da ste delo opravljali kvalitetno, da ste primerni za to delo in komu bi takšno delo priporočili?

V času službovanja v Policiji oz. takratni milici imam pozitivne izkušnje. Samo poznavanje in vsakodnevno izpopolnjevanje borilnih veščin mi je dalo veliko pozitivne energije in samoobvladovanja v kočljivih trenutkih. Poleg opravljanja rednih službenih nalog sem bil angažiran tudi v takratni Posebni enoti milice, ki je bila aktivirana ob morebitnih večjih izgredih ali nepredvidenih situacijah, kjer je bilo ogroženo zdravje ali varnost ljudi. Deloval sem v protiteroristični skupini, zadolžen za neposreden vpad v objekt. Takšen neposreden pozitiven odnos do družbe mi je dajal venomer občutek popolnega zadovoljstva. V službo sem hodil z velikim ponosom in v čast mi je bilo služiti v imenu ljudstva. To so bili ideali, ki jih danes ni več zaznati. Danes bi težko komu priporočil takšno delo, včasih smo za profil miličnika hodili štiri leta v srednjo šolo, spoznavali vse vrline in pasti tistega in sedanjega časa. Kriminal se je razbohotil v vse pore naše družbe. Danes pa politikom odgovarja, da za policista potrebuješ le dva do tri mesece usposabljanja in že si pripravljen za delo!!!!!! Politiki to odgovarja. Na vsakem koraku je sistemska korupcija, žal, vsak se naj odloči, kaj bi rad. Jaz v takšnem sedanjem času ne bi bil policist.

Kako bi ocenili težavnost vašega dela v varovanju?

Moje delo vodje varnostnega okoliša ni bilo težavno. Težavno je bilo le opravljanje intervencij, za kar pa sem bil dokaj dobro usposobljen, saj sem med opravljanjem takšnih intervencij vse naloge uspešno realiziral in posledice saniral do takšne mere, da nihče od prizadetih ni bil huje materialno oškodovan ali fizično poškodovan. No, pri hujših intervencijah, kjer je govora o fizičnih napadih z nevarnim predmetom ali orožjem, pa so bile posledice ali škoda včasih večja od zaželjenega. Silobran je včasih presegel mejo dovoljenega, vendar pa ko je bilo neposredno ogroženo življenje otroka ali uniformirane osebe, ki opravlja uradne naloge, tu ni bilo nobenega pomisleka. S hitro in učinkovito akcijo je morala biti odpravljena neposredna grožnja ali napad. Tu se ni dalo kaj premišljevat, ker ga ni bilo.

Ali bi znanje borilnih veščin postavili kot bistveno pri merjenju kvalitete dela v varovanju in kako je pri vas to vplivalo za odločitev tega dela?

Vsekakor, vsak, ki se odloči za neposredno obliko varovanja, je eden izmed obveznih pogojev neposredno poznavanje borilnih veščin. Ne samo poznavanje, če sem še bolj konkreten, vsak »varnostnik« bi se moral aktivno ukvarjati z eno izmed borilnih veščin, saj mu bo to tako fizično kot psihično koristilo pri obvladovanju vsakodnevnih nalog.

Ste zaradi vašega predznanja borilnih veščin lažje dobili to zaposlitev, kot bi sicer?

Ne, že v sami srednji šoli v Tacnu je bil učni program zastavljen tako, da smo poleg splošnih predmetov imeli še strokovne, ki so se nanašali neposredno na kasnejše opravljanje naših nalog na terenu. Eni so se zadovoljevali le s tistim najbolj nujnim rednim programom. Sam sem bil eden redkih, ki so se po končanem pouku z avtobusom vsak večer, kadar je čas dopuščal, odpravili v Ljubljano na trening karateja. Poleg karateja pa sem se naučil še boriti z nunchaki in palico BO in Tonfo, ki mi je še kako prišla prav, ko sem enkrat »izgubil« gumijevko. Vedno sem imel v vozilu rezervno Tonfo. No, ta tonfa je prišla šele kasneje po osvoboditvi v oborožitev slovenske policije. 30 let kasneje???

Ali ocenjujete, da so ljudje s predznanjem borilnih veščin primernejši za takšna dela in zakaj?

Definitivno. Borilne veščine ti ne dajo samo moč in spretnost, dajo ti veliko več. Predvsem zbranost, notranje zadoščenje, samozavest, obvladovanje stresnih situacij, pozitiven odnos do okolja, do sočloveka ...

Bi lahko opisali en primer (če se je kdaj zgodil), ko ste uporabili predhodno znanje borilnih veščin v vašem poklicu in ste s tem uspešneje rešili nastalo situacijo?

Takšnih primerov je bilo res veliko. Včasih so se stekli in uporabljali nože v revirskih mestih kot za šalo. Na vsakem koraku si moral biti previden. Tudi policisti niso bili izvzeti od zahrbtnih napadov lokalnih kriminalcev, razbojnikov. Dolgo je bilo znano, da Hrastničan ni bil zaželen v Trbovljah, ali Trboveljčan v Zagorju ipd. Posledice pretepev so bile lahke in tudi precej hude telesne poškodbe. Dva do tri umore pa smo beležili v naši regiji na leto.

Bilo je sredi vročega poletja osemdestih let. S kolegom pripravnikom sva izvajala redno kontrolo prometa v naselju Žabjek v Trbovljah, ko naju je po ukw postaji dežurni obvestil, da se je na mednarodnem vlaku iz Munchna med Ljubljano in Litijo zgodil hud incident. Mladi še ne vojaki, ki so se odpravljali na služenje vojaškega roka v Bitolo, so z vlaka vrgli sprevodnika. Takoj sva odhitela na železniško postajo v Trbovljah, ki je bila oddaljena cca 5 km. Med potjo sva uporabljala modro rotacijsko luč in sireno. Ko sva prispela na postajo, sva od prometnika zahtevala, da vlak, ko prispe na postajo, zadrži do prihoda ostalih intervencijskih skupin, ki so že bila na poti iz Hrastnika in Zagorja. Prišla naj bi še dodatna pomoč iz naše postaje, predvsem tistih policistov (miličnikov, da ne bo pomote), ki so bili tisti čas službeno prosti, vendar dosegljivi.

Ko je vlak prispel na drugi tir trboveljske postaje, smo se miličniki prerazporedili in osredotočili predvsem na vagon, kjer so bili huligani – naborniki. Ko smo odprli vrata vagona, so nas pričakale brce huliganov. Ker smo takšno reakcijo pričakovali, smo se jim uspešno tudi zoperstavili in jih kar hitro obvladali, tako, da smo prišli v vagone in jih začeli ločevati enega po enega. Uporabiti smo morali vso znanje, da smo jih lahko ukrotili. Tiste najbolj srborite smo podrli na tla in jih vklenili, ostali miličniki pa so pazili, da nas niso napadli ostali. Vagone, v katerih so bili, so jih naborniki – čisti huligani demolirali do nerazpoznavnosti. V času akcije je ves promet okoli železniške postaje zastal. Potniki so se umaknili v notranjost čakalnice in čakali, da bo spet varno. No, nekaj posameznikov se je že prej izmuznilo iz vlaka in napadlo zadnjega miličnika, ga podrli na tla in začeli brcati. Prisebni zaposleni delavci Cementarne Trbovlje so vzeli pravico v svoje roke in kar nekaj jih je odhitelo pomagat ležečemu policistu. Cementarji so trojko pretepačev zbili na tla in jih pridržali, dokler jih nismo vklenili mi. Lisic je zmanjkalo, pa smo morali uporabiti plastične zatege. Vseh pridržanih nismo mogli odpeljati naenkrat na postajo, zato smo jih nekaj zadržali na železniški postaji. Po 12 minutnem »premoru« je lahko vlak odpeljal naprej proti jugu. Notranjost vagona je bila popolnoma uničena. Naše delo pa se je šele začelo z zasliševanjem, popisovanjem, pisanjem zaznamkov, poročila in kazenske ovadbe zoper razgreteže. Vse smo lepo fotografirali in z depešo obvestili tudi vojaško poveljstvo v Bitoli

oz. Skopju. Najbolj nasilne smo zadržali 24 ur do prihoda vojaške policije, ki jih je neposredno odpeljala v vojaški pripor.

Ste dobili kdaj občutek, da so se ljudje zaradi vašega znanja borilnih veščin počutili bolj varno, kot bi se sicer?

Lahko bi se temu reklo. No, nihče pa ni nikoli neposredno tega omenjal. Samo videti pa je bilo, da se počutijo varne, še posebne ženske v družinskih prepirih.

Ali menite, da bi bilo predznanje borilnih veščin nujno potrebno za opravljanje takšnega poklica oziroma ali so dovolj zgolj osnove?

Po mojem trdnem prepričanju bi moral iti vsak čez določen trenažni cikel ne samo poznavanja borilnih veščin, temveč tudi skozi določene konfliktno situacije, da se obvlada stres, strah, da bo vsak znal ob vsakem času primerno reagirati.

Kakšno je vaše mnenje, da bi znanje borilnih veščin nadomestilo hladno ali strelno orožje v varovanju?

Ga ne more. Storilci čedalje pogosteje pri izvrševanju kaznivih dejanj uporabljajo strelno orožje. Na daljši distanci pa je poznavanje borilnih veščin popolnoma neuspešno in nesmiselno. Šele ko je dosežena ustrezna distanca, pridejo veščine še kako prav.

Priloga Č: Anketni vprašalnik

Q1 – Menim, da so osebe, ki se ukvarjajo z borilnimi veščinami, bolj kvalificirane za opravljanje varnostnih služb in policijske dejavnosti kot ostale osebe.

Se popolnoma strinjam.

Se ne strinjam.

Nisem opredeljen glede zgornje trditve.

Delno se strinjam.

Q2 – Menim, da bi policisti in ljudje, zaposleni na področju varnosti, morali biti predhodno podkovani z borilnimi veščinami.

To bi bilo nujno potrebno.

Znanje, ki ga dobijo tekom priprave na zaposlitev, zadostuje.

Znanje borilnih veščin ni nujno potrebno.

Nisem opredeljen glede zgornje trditve.

Zadostuje posedovanje hladnega ali strelnega orožja pri osebah na področju varnosti.

Q3 – Kot državljan Republike Slovenije bolj zaupam svojo varnost ljudem s predhodnim znanjem borilnih veščin.

Se popolnoma strinjam.

Se ne strinjam.

Ta znanja niso bistvenega pomena.

Nisem opredeljen.

Q4 – Ljudem, zaposlenim na varnostnem področju, predznanje borilnih veščin v večini primerov pomaga, da učinkoviteje in hitreje rešijo nastale probleme na delovnem mestu.

Se popolnoma strinjam.

Nisem opredeljen.

Se ne strinjam.

Se delno strinjam.

Q5 – Osebe, podkovane z borilnimi veščinami, lažje dobijo zaposlitev na varnostnem in policijskem področju.

Se popolnoma strinjam.

Se ne strinjam.

Ne vem.

Odvisno od dela, ki ga opravljajo v varovanju.

Q6 – Kot državljan Republike Slovenije bolj zaupam svojo varnost ljudem s predhodnim znanjem borilnih veščin.

Se popolnoma strinjam.

Se ne strinjam.

Ta znanja niso bistvenega pomena.

Nisem opredeljen.

Q7 – Kot državljan Republike Slovenije bolj zaupam svojo varnost ljudem s predhodnim znanjem borilnih veščin.

Se popolnoma strinjam.

Se ne strinjam.

Ta znanja niso bistvenega pomena.

Nisem opredeljen.

Q8 – Ljudem, zaposlenim na varnostnem področju, predznanje borilnih veščin v večini primerov pomaga, da učinkoviteje in hitreje rešijo nastale probleme na delovnem mestu.

Se popolnoma strinjam.

Nisem opredeljen.

Se ne strinjam.

Se delno strinjam.

Q9 – Osebe, podkovane z borilnimi veščinami, lažje dobijo zaposlitev na varnostnem in policijskem področju.

Se popolnoma strinjam.

Se ne strinjam.

Ne vem.

Odvisno od dela, ki ga opravljajo v varovanju.

Q10 – Osebe s predznanjem borilnih veščin se lažje spopadejo z nastalo problematično situacijo (pretep, nasilje, napadi, verbalni napadi ...).

Se popolnoma strinjam.

Se ne strinjam.

Se delno strinjam.

Nisem opredeljen.

Q11 – Pogoj za opravljanje varnostnega oz. policijskega dela bi moralo biti predznanje borilnih veščin.

Se popolnoma strinjam.

Se delno strinjam.

Se ne strinjam.

Nisem opredeljen.

Q12 – Znanje borilnih veščin, ki ga pridobijo ljudje, zaposleni na Policiji in varnostnih službah, skozi proces izobraževanja, ne zadostuje za kvalitetno opravljanje njihovega poklica.

Se popolnoma strinjam.

Se delno strinjam.

Se ne strinjam.

Nisem opredeljen.

BLOK (1) (Demografija)

XSPOL – Spol:

Moški

Ženski

BLOK (1) (Demografija)

XSTAR2a4 – V katero starostno skupino spadate?

do 20 let

21–40 let

41–60 let

61 let ali več

(V program so napisali starost.)

BLOK (1) (Demografija)

XIZ9vris11 – Kakšna je vaša najvišja dosežena izobrazba?

Nedokončana osnovna šola

Osnovna šola

Poklicna šola

Štiriletna srednja šola

Višja šola

Visokošolski strokovni študij

Visoka šola

Univerzitetni študij

Magisterij

Doktorat

Specializacija